

SPECIAL

PŘÍBĚHY
JAKO
KOMPAS

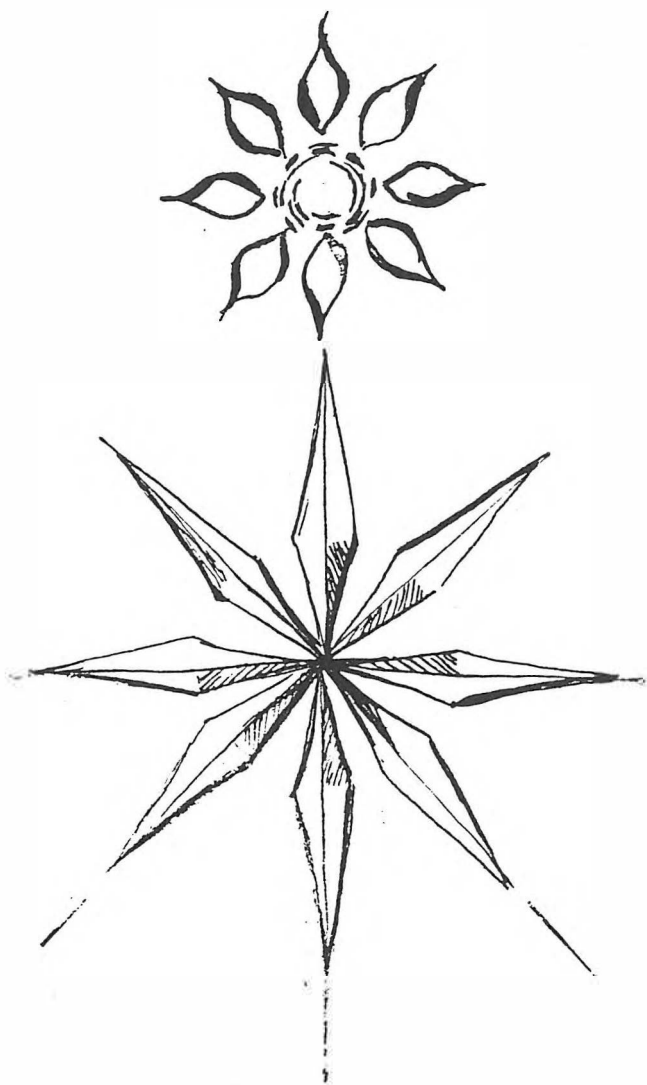

OBČASNÍK
KOVERSKÝCH
KURSU LS

ROČNÍK 4
ČÍSLO 1

BALDUR
HERMANS

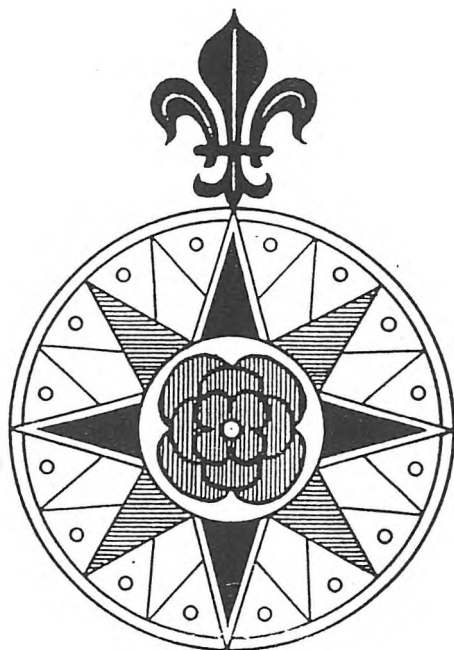

Baldur Hermans

Příběhy jako kompas

překlad: Anna Velichová

ilustrace: Hana Kuklíková

Věnováno vůdcům, vůdkyním a duchovním rádcům Svazu německých skautů sv. Jiří, kteří v letech 1929 až 1989 byli nebo ještě jsou průvodci na cestě dětí a mládeže.

ÚVOD

V mnoha cestopisných reportážích dobrodruhů, objevitelů a námořníků se objevují líčení příhod, v nichž měl životně důležitý význam kompas. Pomocná funkce kompasu je taková, že každý, kdo má vypravěčský talent, může nějakou historiku s kompasem vymyslet a vyprávět. Víme, že se kompasem může určovat i sledovat směr, že se s spojením s mapou lze pomocí kompasu nalézt vlastní stanoviště a dokonce, že se s kompasem dá vypočítat i denní doba. Mohli bychom také říci, že kompas symbolicky ručí za odpovědi na otázky: "Kam jdu? Kde se nacházím? Kolik mi zbývá času?" Kompas také platí v umění od dob baroka za symbol stálosti. Vede uživatele vždy stejným směrem, pokud ovšem jeho uživatel zná správnou magnetickou deklinaci.

V této sbírce se nyní kompas stává symbolem pro vůdčí myšlenky příběhů, povídek, bajek a dalších textů v ní obsažených. Tyto vůdčí myšlenky se zaměřují na několik hlavních cílů Svazu německých skautů sv. Jiří, zpočátku tím, že v první části jsou příběhy a texty, v nichž se mluví o osobním rozhodnutí a postoji, o statečnosti a připravenosti k odvaze, v dalších kapitolách je pak třeba číst texty a příběhy, které se týkají toho, co se nás jako společenství v našem svazu zvláště dotýká: a to je úcta k přírodě, dílu Božího stvoření a zasazení se o jeho ochranu, jakož i boj za mír a spravedlnost. Ve středu mnohých příběhů stojí lidé z rozvojových zemí, cizinci a postižení spoluobčané - především děti a mládež, lidé, kteří jsou stranou, lidé, kterým se děje křivda, kteří jsou diskriminováni.

Na konci tato kniha obsahuje legendy o svatém Františkovi z Asissi a o svatém Jiří, které naši vůdci i oddíly nemají bezprostředně k dispozici. Ponechali jsme je ve starší jazykové úpravě, protože má zvláštní kouzlo a protože legendy mohou být také volně převyprávěny.

Příběhy a texty pocházejí od známých autorů, spisovatelů, básníků, filosofů a teologů z různých století. V nemalé míře pocházejí příběhy a texty od autorů z Asie, Afriky, a Ameriky, kteří nám často mohou sdělit své zkušenosti a naděje ve zvlášť hutném duchu, mohou zprostředkovat živoucí poselství.

Jak se má s touto knihou zacházet? Je vhodná k osobní četbě, reflexi a také k meditaci.

Je to však v první řadě kniha k předčítání, která by mohla dát čtenáři i posluchači podněty k rozjímání i k jednání. Několik textů se dá také převyprávět.

Pouze část textů je svými obsahovými a formálními požadavky vhodná také pro vlčata a mladší skauty. Neexistuje však text, jenž by neměl co říci starším členům našeho svazu a vůdcům. Je zde zastoupeno mnoho literárních druhů: básně, citáty, legendy, krátké příběhy, bajky, pohádky i oslavné básně. Z toho také vyplývá široké spektrum použitelnosti textů při setkáních, slavnostech i bohoslužbách našeho svazu.

Vzdali jsme se toho, abychom u jednotlivých příběhů a textů zřetelně vyznačili jejich použití. Vycházíme z toho, že "uživatel" této knihy sám nejlépe může najít a zvolit vhodný text pro danou situaci.

Baldur Hermans

*pověřenec pro zahraniční styky
Svazu německých skautů sv. Jiří*

O rozhodnutí, statečnosti, odvaze a hře

OBJEV

Všichni jsme slyšeli příběh o krásném, silném brouku, který vylezl ze suché desky z jabloňového dřeva jednoho starého stolu. Stůl stál šedesát let v kuchyni jednoho farmáře, nejprve v Connecticutu a potom i v Massachusetts. Brouk vylezl z vajíčka, které - soudě podle letokruhů dřeva nad ním ležících - bylo před mnoha lety vloženo do živého stromu. Po mnoho týdnů jej bylo slyšet, jak hryže, poté, co se vylíhl - možná díky horku čajového kotlíku. Kdo by se necítil posílen ve své víře ve zmrtvýchvstání a nesmrtelnost, když to slyší? Možná leží již po staletí pod mnoha zděvenými vrstvami života společnosti vajíčko, které bylo zpočátku vloženo do dřevě zeleného, živého stromu, jenž se nad ním zavřel zdánlivě jako hrob. Kdo ví, jaký krásný, vzletný život skrývá, jež nyní snad po mnoha letech uslyší hryzat udivená lidská rodina shromážděná u sváteční tabule, aby náhle vyšel z prostředí toho nejkaždodennějšího, nejopotřebovanějšího nábytku a konečně se radoval ze svého dokonalého letního bytí.

Henry David Thoreau (1854)

NOVÉ SMÝŠLENÍ

Náš svět se postaví opět na nohy teprve tehdy, až se dá poučit, že jeho spása nespočívá v opatřeních, ale v novém smýšlení.

Albert Schweitzer

CO SI PŘEJI

Neúnavnost drozda obnovit zpěv, protože se stmívá.
Odvahu trávníku zelenat se po tolika zimách.
Vytrvalost pavouka, jenž nepočítá zničení svých sítí.
Silný tyl lepiče, co plakáty lepí.
Slovo vran, jenž se sotva změní.
Mlčení ryba, co jsem viděl včera.
Příli včel a jejich plásty lehké.
Neúplatnost zrcadla.
Bdělost hodin.
Úžas mločí u ohně.
Tvrдость železa, jež chladu vzdoruje,
však světlem lásky v březnu taje.
Žár dřeva, které hoří.
Chudobu větru.
Čistotu popela, jenž je věčný.

Rudolf Otto Wiemer

CO ZNAMENÁ RŮST

Dub řekl, že je na růstu založeno vše, co má trvání a přináší plody. Růst znamená: zakořenit v temnotě země a zároveň se otevřít dále nebes. Vše se zdaří pouze tehdy, bude-li člověk obojím: připraví-li se na nejvyšší nároky nebes a povstane-li k ochraně Země.

Martin Heidegger

NEJEDOU VŮBEC ZA NIČÍM

"Dobrý den", řekl Malý princ.

"Dobrý den", řekl výhybkář.

"Co tu děláš?", zeptal se Malý princ.

"Třídím cestující po tisícovkách", odpověděl výhybkář. "Posílám vlaky, které je odvázejí hned napravo, hned zase nalevo."

A osvětlený rychlík dunící jako hrom oťrásl domečkem výhybkáře.

"Mají asi velmi naspěch", řekl Malý princ. "Kam chtějí?"

"To neví ani ten muž z lokomotivy", odpověděl výhybkář.

A jiný svítící rychlík zaduněl kolem v opačném směru.

"Už se vracíte?", zeptal se Malý princ.

"To nejsou ti samí", odpověděl výhybkář, "mění se to."

"Nebyli spokojeni tam kde byli?"

"Člověk není nikdy spokojen tam, kde je", řekl výhybkář.

A kolem zaduněla kola třetího osvětleného rychlíku.

"To jedou za těmi prvními cestujícími?" zeptal se Malý princ.

"Nejedou vůbec za ničím", odpověděl výhybkář. "Spí tam vevnitř nebo také zívají. Jen děti tisknou své nosy na okenní tabulky."

"Jen děti vědí, kam chtějí", řekl Malý princ. "Věnují svůj čas panence z hadrů, a ta panenka se pro ně stává drahocennou. Když jim ji někdo vezme, pláčou..."

"Mají to dobré", řekl výhybkář.

Antoine de Saint-Exupéry

KDYBYCH MĚL ČAS...

"Dobry den", řekl Malý princ.

"Dobry den", řekl obchodník.

Obchodoval s vysoce účinnými pilulkami utišujícími žízeň. Člověk spolkl každý týden jednu a už nepocítoval žádnou potřebu pít.

"Proč to prodáváš?" zeptal se Malý princ.

"Je to velká úspora času", řekl obchodník. "Znalci vypočítali, že tak lidé ušetří padesát tři minuty týdně."

"A co s těmi třiapadesáti minutami?"

"Člověk si s nimi potom může dělat, co chce..."

"Kdybych měl nazbyt padesát tři minut," řekl Malý princ, "šel bych pomalu ke studánce."

Antoine de Saint-Exupéry

MÉ NEJSOU TY ROKY

Mé nejsou ty roky,
které mi doba dala;
mé nejsou ty roky,
které by mohly přijít snad;
jen okamžik je můj,
a mám se na pozoru,
je tak můj,
jako rok a věčnost učiněná.

Andreas Gryphius

HLEDÁNÍ KLIDU

Kde máme nalézt klid?
Kde jsou ještě klidná místa?

Poušť je tak daleko...

Když nemůžeš jít na poušť,
musíš přece vytvořit poušť ve svém životě.

Vnes do svého života kousek pouště,

opusť čas od času lidi,

vyhledej samotu,

abys v mlčení a v tiché modlitbě obnovil sebe sama.

Je to nezbytné.

To znamená "poušť" ve tvém životě.

Hodina ve dni,

den v měsíci, osm dní v roce,

na delší čas, je-li to nutné, musíš opustit všechno a všechny, aby ses uchýlil k Bohu.

podle Carla Carretta

POUTNÍK

Jednoho muže překvapila po dlouhém putování noc a on hledal klidné místo pro své unavené údy. Lehl si na velký kámen, jak se domníval, a usnul. Když příštího rána procitl, nacházel se v úplně jiné krajině. A jeho hůl a mošna, které si odložil před spaním vedle kamene, nebyly k nalezení. Pln údivu si prohlížel své okolí a nakonec také místo, jež si vyvolil k odpočinku. Tu zjistil, že to nebyl žádný kámen, nýbrž záda mohutné obří želvy. Zvíře kráčelo v noci dál svým tichým krokem a vzalo unaveného poutníka s sebou.

CO S ČLOVĚKEM SE ŠPATNOU NÁLADOU

Postav mu do cesty dítě, prosívající si lopatičkou písek přes síto, nebo dva chlapce, kteří hrají fotbal s plechovkou, nebo starého revmatického muže, nebo malého sluhu či důchodce, který rád vykládá vtipy, nebo naříd ochrnutému na invalidním vozíku, aby se s ním setkal, veď jej kolem městské nemocnice a nakonec na hřbitov, Bože, protože tam na něj budou křičet mrtví z hrobů, a bude-li vše nadarmo, nech jej klopýtnout, a nech jej, hlupáka, aby zmoudřel, konečně jednou upadnout na nos.

Rudolf Otto Wiemer

KOCOURKOVSKÝ MĚŠŤAN

Jeden měšťan z Kocourkova šel jednou do lesa na dřevo. Našel také vysoký strom, který měl zdola až ke špičce uschlé větve. Kocourkovský se vyšvihl na jednu z dolejších větví, řezal čile kolem sebe a na zemi se vršily suché větve. Když už byl skoro na vrcholu, tu se silně ulekl, neboť nedokázal kmen obejmout rukama a odřezal si zpáteční cestu. Nyní seděl zcela sám na vršku stromu a ve dne v noci bez ustání volal o pomoc. Nakonec se pod strom seběhlo celé městečko a náš občan Kocourkova byl s námahou stěží snesen z vrcholu stromu.

Rudolf Kubitschek

KOLIK PŮDY POTŘEBUJE ČLOVĚK

Sedlák Pachom uslyšel jednoho dne o obchodníkovi, který by v Baškirské zemi mohl docela levně prodat úrodnou půdu. A tak se vypravil do Baškirska. Byl přijat velice přátelsky. Dali mu čaj a jehněčí maso, k tomu mu hráli na flétnu. Nejstarší z Baškirů řekl: "Bude ti patřit tolik země, kolik dokážeš projít za jediný den a to všechno jen za tři tisíce rublů." Připojil však k tomu jednu podmínku: "Musíš se před východem Slunce vrátit na místo, odkud jsi vyšel. Jinak jsi své peníze prohrál."

Tak se Pachom vydal na cestu: kráčel bez zastávky dál a dál. I přes únavu se ještě nechtěl vracet. Pak si pomyslel: "Mám ještě hodně času až do západu slunce, chci získat ještě více půdy." V poledne řekl sám sobě: "Měl bych vlastně nastoupit zpáteční cestu, ale přede mnou leží ještě tak úrodné údolí, že musím mít také to." A tak kráčel dál a dál. Slunce se stále více sklánělo k západu, a tak se začal vracet zpět. Byl k smrti unaven, nohy mu krvácely. Odhodil svůj kabát, pak svoji brašnu, aby přišel včas na původní místo. Zdaleka už také viděl Baškiry, kteří na něj čekali. "Znamenitě," zvolal ten nejstarší, "získal jsi hodně půdy." Tu náhle Pachom upadl a z jeho úst vytryskla krev. Jeho čeledín se nad ním sklonil, aby ho zdvihl, ale Pachom byl mrtev. Nejstarší z Baškirů dal čeledínovi rýč, aby mrtvého pohřbil. Čeledín potom vykopával pro Pachoma hrob právě tak velký, kolik měřil od hlavy až k patě.

podle Lva Tolstého

PORÁŽKA NA BODY

Není tomu tak dávno, kdy všichni byli k smrti upovídaní. Ale v dobách před naším letopočtem se ve Spartě udála následující krásná porážka planého řečnického žvanění, a to před radou starších, tzv. gerusíí. Objevila se tam deputace občanů Messiny, jejich řečník mluvil a mluvil, široce, nejasně a končil jen s námahou. Nejstarší z gerúsie odtušil: "Vaše řeč byla příliš dlouhá. Když jste byli uprostřed, zapomněli jsme začátek, když jste byli hotovi, zapomněli jsme prostředek. Nevíme, co chcete. Pošlete nové poselstvo." Toto poselstvo v počtu pouhých dvou mužů se skutečně po několika dnech dostavilo před gerúsii. Jeho mluvčí pravil: "Měli jsme neúrodu, trpíme hladem, potřebujeme obilí," a posadil se. Na to nejstarší z gerúsie odpověděl: "Rozuměli jsme, řeč byla krátká, prosba byla vyslyšena. Stačilo by však ukázat prázdný pytel."

Ernst Bloch

ODSTUP MI ZE SLUNCE!

V Korintě bydlel moudrý, avšak podivínský muž jménem Diogénés. Věřil, že člověk by měl žít co možná nejskromněji. Nosil otrhané šaty a bydlel v sudu. Dřevěný pohár vyhodil, když uviděl jednoho chlapce pít vodu z holých dlaní.

Alexandr Veliký dostal chuť prohlédnout si toho podivína a šel k němu, doprovázen skvělým průvodem. Diogénés seděl právě před svým sudem a slunil se. Když uviděl přicházet průvod, trochu se vzpřímil, ale dál nic nedělal. Král jej přátelsky pozdravil, dlouho se s ním bavil a považoval jeho odpovědi za velmi chytré. Nakonec se zeptal: "Mohu ti prokázat nějakou službu?"

Diogénés odpověděl: "Ó ano, odstup mi trochu ze slunce."

LIŠKA A MYŠ

Jedna hubená, vychrtlá liška se dostala velmi úzkou skulinou do dobře zásobené spížírny. Uviděla ji myš a ze zdvořilosti ji takto uvítala: "Dobrý den, má milá komisařko kuřat a holubů! Jak jste se sem dostala? A jaképak obchody se budou dít v této spíži? Máte asi nějaké pověření od veškeré drůbeže z našeho panství na mlynářově dvoře, či vznesete žalobu proti nejhezčím pekařovým kapounům?"

"Ach ne," řekla liška, "vůbec ne, moje milá paní jásalko nad špekem. Protáhla jsem se svým vyhublým tělem velmi úzkou dírou a chci si tady udělat příjemný den." "Úplně správně," odpověděla myš, "čiňte si jen po libosti - dávejte však pozor, abyste kvůli tomu hýření tady potom nemusela nechat svoji

kůži." S tím se myš rozloučila. Liška se mezitím nažrala do té míry, že se jí břicho nadmulo jako plukovní buben. Brzy nato přišel do spíže kuchař a spatřil ji. Liška chtěla okamžitě vyrazit dírou ven, ale kvůli nacpanému břichu nemohla prolézt; musela tu tedy nechat svoji kůži.

Stejným způsobem se děje nemírným jedlíkům a služebníkům břicha - umírají předčasně na zhýralý život a nemohou svým nacpaným panděrem projít nebeskou branou k věčné svobodě, ale stanou se nakonec kořistí ďábla.

Abraham a Sancta Clara

PUTOVÁNÍ NA JIH

Na hoře Omei je mnoho klášterů. Mniši velkých klášterů byli velmi bohatí, ti z malých naopak velmi chudí.

Jednoho dne přišel chudý mnich z jednoho malého kláštera k jednomu z bohatých mnichů do kláštera velkého, aby se s ním rozloučil. Chtěl podniknout cestu na Putuoshan, ostrov ve východním moři. Byla to velice dlouhá cesta, vedla přes mnoho vysokých a dravých řek. Bohatý mnich se podivil.

"Copak si vezmeš na cestu?" zeptal se.

"Jen jeden pohár a jednu malou misku," odvětil ten druhý, "pohár na vodu a misku, abych si do ní vyprosil trochu rýže."

"Sám zamýšlím putovat na Putuoshan," řekl bohatý mnich, "již několik let se na to připravuji. Ale až dosud jsem ještě nemohl odejít, protože mi pořád chybí buď to či ono. Myslím, příteli, že si to představuješ příliš jednoduše."

Asi po roce se vrátil chudý mnich zpět ze svého putování a vypravoval bohatému mnichu o svých zážitcích.

Ten byl sice trochu zaražen, tvrdil však ještě nyní, že prý jeho přípravy na cestu pořád nejsou ukončeny.

Baihetang Ji

MILÝ ČLOVĚK

Nyní, když si všichni postavili město, sešli se všichni pospolu, vodili se navzájem před své domy a ukazovali si díla svých rukou.

A jeden milý člověk chodil s nimi od domu k domu po celý den a všechny je chválil. Avšak on sám nemluvil o díle svých rukou a nikomu neukázal svůj dům.

I přiblížil se večer, když se všichni opět sešli opět na náměstí. Každý vystoupil na dřevěné lešení a podal zprávu o druhu a velikosti svého domu a o

délce stavby, aby se mohlo přijít na to, kdo z nich vystavěl dům největší či nejkrásnější a za jakou dobu.

A postupně po řadě podle abecedy byl také vyzván ten milý člověk. Objevil se pod pódiem a vlekl velký rám dveří. Podal svou zprávu. "Toto zde, ten dveřní rám, je vše, co jsem postavil ve svém domě." Nastalo mlčení. Pak povstal představený shromáždění.

"Divím se," řekl a shromáždění málem propuklo ve smích. Ale představený pokračoval: "Divím se, že teprve nyní na to přichází řeč. Tento člověk byl během celé doby stavby všude, v celém městě a všude pomáhal. Pro tamten dům postavil kopuli, tam zasadil okno (už nevím jaké), pro ten dům naproti nakreslil plány. Žádný div, že sem přišel s dveřním rámem, který je ovšem krásný, že však sobě žádný dům nepostavil. Se zřetelem na dlouhou dobu, kterou spotřeboval na stavbě našich domů, je ten dveřní rám opravdovým zázrakem a tak navrhuji, abychom mu dali cenu za dobrou stavbu."

Bertold Brecht

PRAMEN V POUŠTI

Jednou zavládlo v zemi jižně od Sahary velké sucho. Tráva vadla, zvířata trpěla žízní, poušť postupovala neustále dál a dál. I staré silné stromy a na sucho zvyklé keře viděly, že se blíží jejich konec. Prameny a řeky byly už dlouho vyschlé. Jen jedna květina přežila sucho: rostla blízko nepatrného pramínku vody. Avšak pramínek byl blízko zoufalství - a ptal se pln zármutku:

"Proč se namáhám kvůli jedné jediné květině, když kolem dokola je všechno utýráno žízní?"

Tu se nad něj naklonil starý sukovitý strom a řekl, dřív než sám zahynul: "Milý maličký pramínku, nikdo od tebe neočekává, že dokážeš, aby se zazelela celá poušť. Tvým úkolem je zachránit život jedné jediné květině, víc nic."

pohádka ze severní afriky

OCEL A KÁMEN

Kámen se velice podivil, když jej udeřilo železo, a řekl mu přísným hlasem: "Co jsi to za domyšlivého patrona, že mne tak obtěžuješ? Zdá se mi, že jsi na omylu, když si mne takto dobíráš. Nezpůsobuj mi bolest, snesu se přece s každým."

Tu odpověděla rozžhavená ocel: "Jen buď trpělivý, a uvidíš, jaký nádherný plod z tebe vytvořím."

Na tato slova se kámen vzchopil a čelil trpělivě mučení. Tu uviděl, jak se z něj rodí oheň a viděl, jak podivuhodná síla a záře ohně působí a tvoří nesčetné věci.

K tomuto příběhu vám zde chci říci podobenství: jako kámen jsou ti, co se učí. Zpočátku se děsí a odpírají, pak se však sami ukázní a svoji tvrdou práci vykonávají pečlivě a trpělivě. A tak od nich pocházejí přesvědčivé myšlenky.

Leonardo da Vinci

KOHOUTÍ ZÁPASNÍCI

Ki-Hsiao-Tse cvičil pro knížete kohouta ke kohoutím zápasům.

Po deseti dnech se kníže zeptal, zda je jeho pták připraven. "Ještě ne," odpověděl mistr, "je ještě pln svárlivosti a zpučnosti."

Po dalších deseti dnech se kníže opět zeptal. "Ještě ne," odpověděl mistr, "ještě se mu v těle a v očích chvěje hněv."

Když však přešlo ještě deset dní a kníže se pět zeptal, odpověděl mu mistr: "Nyní již je. Ostatní kohouti mohou před ním kokrhát ze všech sil, nebude si toho všímat. Když si ho prohlédneš, mohl bys říci, že je ze dřeva. Jeho statečnost je dokonalá. Cizí kohouti se neodvážejí se s ním měřit, utečou před ním."

Čuang-c'

KDYŽ LIDÉ PRACUJÍ

Pšenice přišla k Bohu a říká: "Pane světa, když jsi mne učinil pro lidi, pročpak jsi mne neučinil tak, aby mne lidé mohli jíst prostě takovou, jaká jsem? Takto mne musí napřed vymlátit, mlít, mouku zpracovat na těsto a nakonec ještě péci. Nedomníváš se, že je to velmi nepohodlné?"

Bůh odpověděl: "Pro tebe i pro lidi je dobré, že jsem vás učinil takovými, jací jste. Mluvme nejprve o tobě. Nemůžeš se vychloubat: "Já jediná držím lidi při životě a dávám jim sílu." Lidé nemohou sníst ani kousek chleba, když si jej předem nepřipraví, a k tomu potřebují vodu, oheň a své vlastní ruce. Nezáleží tedy jen pouze na tobě a nemůžeš přijít a pyšně oznámit: beze mne vůbec nic nejde!

Nyní k lidem. Nebylo by pro ně dobré, kdyby se ráno probudili a našli jídlo úplně hotové. Místo toho musí nejprve pracovat: sít, pěstovat, sklízet, mlátit, mlít, dělat těsto, péci. Teprve potom mohou jíst chléb, jak stojí psáno: Dáváš

růst rostlinám, aby je pěstoval člověk, a tak si ze země dobýval chléb. Chléb dodá lidskému srdci síly (Žalm 104,14)."

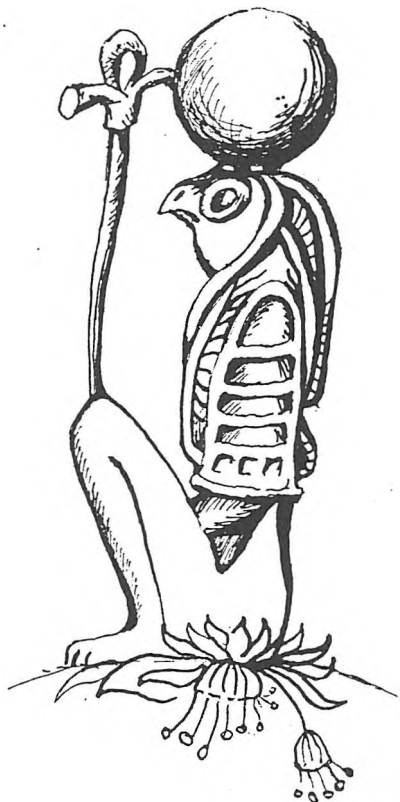
Pšenice odešla, pak přišly vinné hrozny, aby si u Boha stěžovaly. Řekly: "Pane světa, učinil jsi nás tak, že nás lidé hned mohou jíst takové jaké jsme. Místo toho nás sbírají, rozmačkávají v lisu a dělají z nás víno. Proč to dopouštíš?"

Bůh odpověděl klidně: "Měly byste být rády, místo abyste nařkaly. Pro lidi je totiž dobré, že musí pracovat a že vás nejlí takové, jaké jste. Když lidé pracují, radují se nad výsledky své práce, jak stojí psáno: Dáváš víno pro radost lidskému srdci (Žalm 104,15)."

rabín Šamuel Avidor Hakohen

HRÁT

Život jako hra -
hra mého života.
Hrát a prohrávat.
Hrát společně, hrát s lidmi -
kolik významů to má!
Na jevišti,
na slavnosti,
na hřišti,
při tanci,
v mých zálibách,
v hudbě
dát prostor své fantazii.
Prožít napětí,
žít napínavě,
sebe sama obohacovat,
jiné obohacovat,
jiné obšťastňovat,
sebe obšťastnit:
prostě - hrát.

ČLOVĚK

"Člověk, člověk!" říkala jedna paní, vystupujíc proti poměřování s měrou všech měr. "Co je to člověk! Ani ne nějaký virus! Už když pomyslíš na naši galaxii. A jak mnoho galaxií existuje! Co je proti nim jeden člověk?"

Avšak jednoho pondělního dopoledne během dvou hodin volna vyběhla z kanceláře a jako nějaký virus spěchajíce od jednoho obchodu s gramofonovými deskami ke druhému, sháněla koncert pro dvě cembala a smyčcový orchestr c-moll, Bachovo dílo č.1060, který slyšela v neděli.

Reiner Kunze

NOVINOVÁ ZPRÁVA NA OKRAJ

Vítěze znají všichni. Všichni řečn o vítězích... O tom posledním nikdo nemluví. Kdo už nemůže držet krok v soutěžích ve vrhu a ve skoku, kdo zůstává na trati, kdo si balí svých pět švestek a opouští nepozorovaně stadion - tomu nepatří žádný potlesk, žádné televizní šoty, žádné titulky v novinách. Jsou však výjimky. Při rozběhu na tři tisíce metrů překážek byl odměněn potleskem Julio F. Quevedo Elias z Guatemaly. Zatímco již byly odstraněny překážky, zatímco již vrhači oštěpů potřebovali dráhu k rozeběhu, bojoval ještě o poslední místo. Vložil své poslední síly do rozhodujícího boje, účastnil se ještě závodu, aby splnil svůj úkol. Říká se, že posledního kousne pes. Osamělý běžec Elias z Guatemaly však proběhl cílem za potlesku publika, i když se zdržel na trati o minuty déle, než vítěz.

NEJOPRAVDOVĚJŠÍ PŘÍBĚH

Porušili jsme kronikářskou povinnost a nepovíme, od koho jsme tento příběh slyšeli. Bylo by to možná pro toho vypravěče nepřijemné a tak na ně budeme brát ohled.

Král zvířat shromáždil své poddané. Měla být zavedena nová matematika. I zeptal se snaživé lasičky:

"Tedy, dvakrát dvě je...?" "Šest," řekla lasička. Ale králík, který byl buď vše-
tečný nebo trochu hloupý a nebo měl pevný charakter, do toho zvolal:

"Nejsou dvakrát dvě náhodou čtyři?"

Král zvířat pokynul lišce - a králík zmizel.

Avšak jednou přišla nová doba a nová vláda, amnestie a nová matematika. A nový král zvířat položil zvířecímu shromáždění opět otázku: "Dvakrát dvě je...?" "Pět," odpověděla snaživá lasička a odměnil ji všeobecný potlesk.

Ale právě amnestovaný králík se zeptal: "A nejsou dvakrát dvě náhodou čtyři?"

A opět král pokynul lišce. Ale i když to nebylo jejím úkolem, odvedla liška králíka do nejlepšího domu na náměstí a starostlivě mu domlouvala: "Králíku, proč to nemůžeš nechat tak jak to je? Ty opravdu chceš, aby se vrátily doby, kdy dvakrát dvě bylo šest?"

R. W. L.

ZKUŠENOSTI

Představme si skupinu výletníků v horách, kteří vyrazili, aby vystoupili na nějaký obtížně přístupný vrchol a podívejme se na tuto skupinu několik hodin po začátku výstupu. V této fázi výstupu je možno lidi rozdělit do tří rozdílných skupin. Jedni litují, že opustili chatu. Zdá se jim, že únava a nebezpečí se nedají srovnat s významem úspěchu. Rozhodují se, že se vrátí. Jiní se nezlobí, že vyrazili. Slunce stoupá po obloze a je krásný výhled. Proč však stoupat ještě výš? Není lépe vychutnávat hory tam, kde se člověk nachází? Na louce či v lese? A lehnou si na trávnik, nebo se toulají po okolí v očekávání pikniku. Jiní však, ti opravdoví horolezci, neodvracejí své oči od vrcholů, jež si odpřísáhli dosáhnout. Vydávají se na cestu znovu.

Unavení - požitkáři - nadšenci. Tři lidské typy, které nosíme v sobě samém - a na něž se lidstvo kolem nás odjakživa dělí.

Pierre Teilhard de Chardin

DVĚ CESTY

Kon Tiki Wirakoča, tvůrce vesmíru, nejvyšší bůh, byl právě zaměstnán tvořením Země. Již zde byly skály a hory, jezera a moře, stromy a keře. Na oblohu pověsil Kon Tiki Slunce: nebylo pouhým zářícím tělesem, které šířilo život všude, kde dopadlo jeho světlo, bylo Kon Tikiho zástupcem. Bylo to viditelné božstvo, aby se budoucí lidé, kteří by věřili jen tomu, co by viděli, mohli k něčemu modlit. Všudypřítomnost nejvyššího tvůrce Kon Tikiho Wirakoči, jenž se nade vším vznášel a byl ve všem, by si nedokázali představit...

Kon Tiki pomýšlel právě na budoucí lidstvo. Jak jej vytvořit, aby se blížilo jeho ideálu? Budoucí smrtelníci ještě bloudili jako duchové v neviditelném prostoru. Přišla však chvíle dát jim tělesnou schránku. Kon Tiki slyšel vše, co se v jím stvořené krajině řeklo. Právě se tam hádaly dvě cesty o své budoucnosti.

"Jsem široká a přímá, vedu nížinami, které se zelené a zvoucí táhnou do všech stran. Ke mně přijdou nejlepší duchové, neboť věří mé jistotě..." Tak mluvila jedna.

Ta druhá cesta vedla divokými lesy, v nichž se člověk téměř ztrácel. Nesčíslněkrát se zatáčela, aby vedla vpřed, stoupala na vysoké hory, strmá a úzká, vinula se podél propastí. Její konec nebylo možné zahlédnout, neboť se ztrácel v oblacích.

"Ti nejvznešenější duchové dají jistě přednost mně," řekla druhá cesta. "Nabízím jim to, co nejtoužebněji očekávají: boj a nebezpečí, ale také vzestup, svízele a napětí z neznáma..."

"Obrátí-li se ke mně, naleznou štěstí. Leží před nimi otevřeno...", odvětila první cesta s velkým sebevědomím.

"Právě proto dají přednost mně," řekla ta druhá nikoli bez pýchy. "Nejlepší duchové si nebudou vážit příliš lehce získaného štěstí. Dají přednost nejistotě, zápasu, přes všechny své chybné kroky se budou držet naděje, bez níž štěstí i vítězství nemá žádnou cenu. Chtějí si štěstí vydobýt, ne jej získat darem, podmanit si je, i když by v boji mohli být zraněni, trpět a dokonce i zemřít."

Tu Inti, sluneční bůh přerušil spor obou cest: "Mlčte! tam přicházejí duchové, které Kon Tiki ve své všemohoucnosti vytvořil a poslal na pozemskou pouť. Musí si mezi vámi zvolit."

Duchové přišli. A Inti jim řekl: "Toto zde je široká cesta. Kdo po ní půjde dále, nalezne klid, blahobyt, jistotu. Ani jídlo, ani mír mu nebudou chybět. Pak existuje ještě tamta úzká cesta. Vede tmavým lesem, překračuje propasti úzkou stezkou, ztrácí se v závratných výškách. Nikdo neví, kam vede, ani co čeká toho, kdo si ji zvolí. Neboť podle nejvyššího boha Wirakoči volit máte vy sami. Obě cesty jsou vám otevřeny. Sami vyberte, kterou chcete jít."

Duchové se začali rozdělovat. Mnozí zvolili bez váhání širokou cestu jistoty. Avšak nemálo z nich se směle obrátilo k oné stezce, jenž se ztrácela v neznámu.

Z těch, kteří si zvolili jistou cestu, učinil Wirakoča zvířata. Jiným však, kteří si zvolili cestu neznáma, boje a nejistoty, dal Kon Tiki Wirakoča podobu lidí.

*indiánská legenda z oblasti kolem jezera Titicaca
přeložená Kurtem Pahlenem*

O Božím stvoření, o úžasu a o naší odpovědnosti

STROM, KTERÝ JIŽ NENESL OVOCE

Na poli jednoho venkovana stál strom, který již nerodil. Byl pouze útočištěm pro špačky a cvrkající cvrčky. Sedlák jej chtěl porazit a již zasadil sekyrou první ránu. Tu řekli cvrčci: "Tak krásně se tu dá zpívat. Ty sám se z toho budeš radovat." On je však neposlechl a udeřil znovu. Když byl již strom silně osekán, objevil v něm včelí plást s medem. Sotvaže z něj ochutnal, zahodil sekeru, ctíl strom a staral se o něj jako o svátost.

Barbrios

STROMY

Stromy se staly těmi nejdůraznějšími kazateli. Ctím je, neboť žijí v národech a rodinách, v lesích a hájích. A ještě více je ctím, když stojí osaměle. Jsou jako samotáři. V jejich vrcholcích šumí svět, jejich kořeny spočívají v nekonečnu; ony samy se však v nekonečnu neztrácejí, ale snaží se vši silou svého života o jediné: naplnit svůj vlastní, v nich sídlící zákon, vystavět svou vlastní podobu, vytvořit sama sebe. Nic není posvátnějšího, nic není příkladnějšího než krásný, silný strom. Byl-li strom poražen a jeho smrtelná rána se vystavuje slunci, pak člověk může na světlém talíři jeho pahýlu a hrobu číst celou historii jeho života. V letokruzích a srůstech je věrně zapsán jeho všechn boj, všechno utrpení, všechny nemoci, všechno štěstí i úspěch, léta hubená i tučná, přestálé útoky, přežití bouře. A každý venkovský chlapec ví, že to nejtvrdší a nejušlechtilější dřevo má nejužší kruhy, že vysoko v horách a v neustálém nebezpečí rostou ty nejneznitelnější, nejsilnější a nejvíce příkladnější kmeny.

Stromy jsou svatostánky. Kdo s nimi umí hovořit, kdo jim umí naslouchat, ten se dozví pravdu. Nekážou učení a předpisy, kážou, nestarajíce se o jednotlivost, prazákon života.

Hermann Hesse

KDE ZŮSTAL OREL

Není žádný klid ve městech bělochů. Není místa, na němž by člověk slyšel, jak se na jaře rozvíjejí lístky na stromech a jak bzučí hmyz...

Co má člověk ze života, když nemůže uslyšet osamělý křik ptáka nebo kvákání žab v noci u rybníka? Jsem Indián a nerozumím tomu. Indián miluje tichý šelest větru, jenž táhne přes vodní hladinu rybníka, a pach větru, vyčištěného odpoledním deštěm či prostoupeného vůní borovic. Vzduch je pro

indiána cenný, neboť všichni dýchají tentýž: zvířata, stromy, člověk. Běloch se musí o zvířata v této zemi starat jako o své bratry.

Byli zabiti všichni buvolové, zkroceni všichni divocí koně, tajné kouty lesa ztěžkly pachem mnoha lidí - a vzhled vysokých pahorků byl zohaven rezavějícími dráty - kde je houšť? Pryč! Kde je orel? Uletěl!

Bůh vám dal vládu nad zvířaty, lesy a Indiány z nějakého zvláštního důvodu. To je však pro nás hádankou. Snad bychom to pochopili, kdybychom znali sny bělochů - o jakých nadějích mluví za dlouhých zimních večerů ke svým dětem a jak povznášejících představivost, takže ony touží po příštím dni.

z řeči indiánského náčelníka Seattla z kmene Duwamišů, 1855

STROM

Francouzský spisovatel a letec Saint-Exupéry musel za poslední války evakuovat svým letadlem skupinu beduinů, odvézt je svým letadlem ze stepi do Senegalu. Když tam beduini přistáli a vystoupili ven, uviděli poprvé ve svém životě STROM. A co udělali ti beduini? Shromáždili se kolem stromu, vzali se za ruce a tancovali kolem něj a plakali radostí, dojetím, plakali... kdo ví proč.

Ten strom, ta bytost zde chtivě rozpínala své paže ke světlu. Ten strom jim bral dech, bral jim slova - plakali, tančili, tančili a plakali. Nikdy neviděli Strom, Strom - sen svého života.

Wilhelm Willens

POVĚTRNOSTNÍ SITUACE

Snáší se v tomto pozdním světě
netvorný déšť,
Co čertu písňe lásky zpívá
a tam, kde dopadá, život uháší.

Rolf Dieter Wiedenman

SUPÍ STROM

Mnoho dní snášel strom zimní bouře a byl za dlouhého soumraku skrčen pod sněhem; tu nastalo jaro a přilétli supové. A strom s nimi bojoval od kohoutího zakokrhání až do půlnoci. Supové, zastíňující nebe, se vrhali na osamělý strom s takovou silou, že pocífoval, jak se mu chvějí kořeny pevně zapuštěné v trávníku. Supů bylo tak mnoho, že strom celé hodiny nespátřil slunce. Rozervali dřeň jeho větví, roztrhali jeho pupeny, rvali jeho vlasy a strom klečel shrbený a zoufalý v polní půdě, nebránil se již nebi, ale pouze se pevně opíral o zemi. Tu se supové unavili. Táhli dál v kruzích vzduchem, dříve než se vrhli na svého nepřítele, a mávali křídly. Kolem půlnoci strom zpozoroval, že jsou poraženi. Byl nesmrtelný a oni to s hrůzou viděli. Dali si hodně námahy, aby ho vyhubili, jemu to však bylo lhostejné a dokonce si ještě večer usnul. Avšak po půlnoci supi spatřili, že strom začal kvést. Chtěl začít kvést, roztrhaný, pocuchaný, zpustlý a krvácející, neboť bylo jaro a zima zemřela. Za svitu hvězd se supové s tupými drápy a pocuchanými křídly snášeli unaveni na strom, který nebyl poražen. Strom se chvěl pod těžkým nákladem. Od půlnoci až do kuropění na něm supi seděli a setrvávali zarmouceně naříkajíc ve spánku, objímajíc železnými drápy jeho kvetoucí větve, neboť se jim zdálo, že strom je nesmrtelný. Ráno však vzlétli těžkými údery křídel, a v měkkém světle svítání spařili ten strom z výšky jako strašidelné zjevení, černý a uschlý: v noci totiž zahynul.

Bertold Brecht

STROMEK

Na okraji cesty zasadily děti stromek. Byl ještě malý, už však zapustil kořeny a pomalu rostl.

Jednoho dne šlo okolo děvče. Utrhlo lístek a odhodilo jej. Proč jsem ten lístek vlastně utrhla?" pomyslelo si. Brzy však bylo svými myšlenkami zase někde jinde.

Pak přišel po cestě chlapec, ulomil malou větvičku a pomyslel si: "Co mu to udělá, taková malá větvička. Vždyť je jich tam ještě dost." Trvalo jen chvíli než přiběhla koza. Okousala větvičky, na které dosáhla, sežrala kousek kůry a běžela dál.

Teď jel po cestě cyklista. Chtěl si trochu odpočinout a opřel kolo o stromek. Přitom odřel kůru.

Později šel kolem na procházku velký chlapec, který dostal nový kapesní nůž. "Je můj nůž opravdu dost ostrý?" pomyslel si. A vyzkoušel to na našem

stromku. Jediným řezem oddělil korunu a byl spokojen, že je jeho nůž tak krásně ostrý. Stromek však uschl.

Jednou šly kolem děti, které stromek zasadily. "Koukněte, jaká je to škoda," řekly. "Což tu nemůžou růst žádné stromy?"

neznámý autor

STROM

Aby padl jeden krásný strom,
je třeba sotva půlhodina,
aby vzrostl, až ho budeš obdivovat,
k tomu potřebuje, pomysli,
celé století.

Eugen Roth

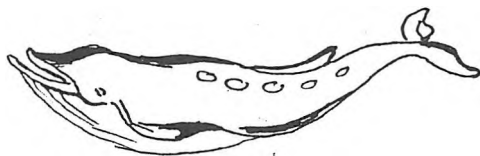

OLIVOVNÍK

Olivovník je strom všech stromů, mám ho rád. Přináší požehnání, klid. Když se vyvíjel, zjevně vůbec nemyslel na sebe, ale na lidi. Jen pomyslete, dává olej proti hladu, olej na tělo, na kůži a na vlasy, olej na světlo do lamp, olej jako parfém. Ale nejen to, dává také olivovou ratolest jako znamení míru a cenu pro vítěze. Olivovou větvíčku pověsí otec před dveře, narodí-li se mu syn.

Je to starý pracant. Nebot začíná být k užítku teprve v padesáti, šedesáti, sedmdesáti letech a ještě ve vysokém stáří několika staletí stále plodí. Může být starý více než tisíc let. Je ztělesněním trpělivosti a ztělesněním času. Je to zázrak, že právě z té nejvyprahlejší vápencové půdy vymačkává svou šťávu jako šroubem lisu; žírnou a kyprou půdu nemá vůbec rád. Jak je skromný, vidíme na jeho květu. Je stejně nenápadný jako obilí a víno. Vytváří jen nesmělé perličky, jsou skryty za stříbrošedou zelení zpeřených listů a téměř nevoní, jen trochu, jako mládí.

Erich Kästner

OŘECH A LIDÉ

Ořechový strom, který stál u cesty, nesl bohatou úrodu. Kolemjdoucí po něm kvůli ořechům házeli kamením a mlátili do něj klacky. Tu si postěžoval: "Já ubožák! Lidé, které svými plody obšťastňuji, se mi špatně odvděčují."

Barbrios

MUŽ, KTERÝ SÁZEL DUBY

Starší muž ve Francii. Jeho žena zemřela, pak ještě jeho jediný syn. Proč má nyní ještě žít? Opouští svoji usedlost v úrodné nížině. Bere si s sebou jen padesát ovcí. Táhne do bezútesné krajiny téměř pouštní. Tam snad dokáže zapomenout. Roztroušeno daleko od sebe leží pět vesnic s rozpadajícími se domy. Lidé se hádají, mnozí odcházejí pryč. Tu zjistí tento muž, že místní krajina jistě odumře, protože zde nejsou žádné stromy.

Neustále si shání žaludy. Ty malé vytřídí a s nimi i ty popraskané a jinak poškozené. Dobré a velké žaludy vkládá do kbelíku s vodou, aby pořádně nasákly. Bere si ještě železnou tyč a pak vyráží na cestu. Tu i tam zabodne tyč do země a do díry po ní vloží žalud. Po třech letech takto zasadil 100 000 žaludů. Doufá, že se z nich 10 000 ujme a doufá, že mu Bůh daruje ještě pár let života, aby mohl sázet žaludy dále. Když roku 1947 umírá ve stáří 89 let, má dubový les, který vytvořil, délku jedenáct kilometrů a šířku na třech různých místech až tři kilometry. Je to jeden z nejkrásnějších lesů Francie.

A co se v té krajině ještě přihodilo? Déšť nyní zadržují nesčetné kořeny. V potocích teče opět voda. Mohou se opět zvětšovat pastviny a louky, růst květiny. Ptáci se vracejí. V samotných vesnicích se vše mění: znovu se staví domy, staré se opravují. Všichni mají opět chuť do života, radují se, slaví společně svátky. Nikdo neví, komu mají děkovat za změnu ovzduší i celé krajiny.

NEJKRÁSNEJŠÍ ROČNÍ OBDOBÍ

Seděl jsem v kupé naproti jednomu vážně se tvářícímu pánovi.

"Dnes začíná jaro," pokoušel jsem se s ním navázat rozhovor. "Začíná nejkrásnější roční období." Pokývl hlavou směrem ven, kde začínala rašit příroda. "Vidíte přece, jak se všechno zelená a kvete. Vlastně je to úžasné, že nás opakování tohoto zázraku neustále znovu ohromuje."

"Tak ," zabručel mrzutě.

"Věřím, že v našich zeměpisných šířkách se tomu nemůže vyhnout žádný člověk. Je to, jako bychom vycházeli z nějakého tunelu, z nějakého dlouhého, tmavého, ledového tunelu. Nepocítujete to podobně?"

"Vůbec ne," odvětil se zasmušilou tváří.

"Nesnažte se přede mnou skrývat své pravé pocity! Jaro zasáhne a omladí i vaše srdce! Podívejte se, jak kvetou stromy. Včera jsem spatřil celou louku plnou krokusů. A když pak vylezou tulipány..."

"Nemůžu vystát ani kvetoucí stromy, ani krokusy nebo dokonce tulipány," zavrčel.

"Ale co slunce stoupající po obloze a jeho hřejivé paprsky..."

"Ach jo!" zdvihl se a sáhl po klobouku, zatímco vlak vjížděl do nádraží.

"Tak mi přece vysvětlíte, proč..." pokusil jsem se naposledy.

Tu sáhl do kapsy kabátu a vtiskl mi do ryky svoji vizitku.

"Johan Schneider," četl jsem tam, továrník na umělé květiny." Vzhlédl jsem, on však již mezitím zmizel.

Wolfgang Altendorf

CO HAVRAN PORADIL ZVÍŘATŮM ?

Jednoho dne z rána seděl starý havran, který získal v celodenních bouřkách zuřících od předhůří Alp až k Teutoburskému lesu mnoho zkušeností, na sukovité větvi jednoho dubu a přihlížel nemilosrdnému bonu v údolí. Když večer honci snesli zabitou zvěř dohromady, napočítal při výřadu zabitých zvířat stovky srnců, zajíců, divokých prasat a bažantů. Rozhořčen z té zkázy, rozhodl se ve svém smutku dát zvěři radu. Svolal za pomoci holubů všechnu zvěř jedné měsíční noci do temné lesní rokle.

Následky této noční porady označil později ochranný spolek lovců za nerozvážné jednání. Mezinárodní lovecká rada v Paříži hovořila o ohromujícím vývoji.

"Žádný lovec," krákal havran, "na vás u nás nestřelí proto, že mu kručí v žaludku. Střelí, protože utíkáte. Chce vás dostihnout svojí střelou. Je to tedy krvavá hra na honěnou. Tomu se dá odpomoci. Poslechněte si, co vám poradím."

Zvířata udiveně naslouchala. Když havran skončil, přihlásil se o slovo jeden šestiletý srnec. Silně nařikal a nadhodil, že jsou to prý jen hlavně loveckých pušek, v nichž vězí strach; není pak pánem svých nohou.

Ježek, který tam také přišel, poznamenal s mlaskáním, že proti strachu v nohách by byla sice vzácná, ale účinná bylina. Zmizel ve křoví a vrátil se zpět po půlhodině, s půvabnou zelenou bylinou na svých bodlinách. Havran

ježkovi poděkoval a radil zvířatům, aby tuto bylinu hledali, zřídili si zásoby a ráno a večer ji jedli.

Když byl zas na spadnutí velký diplomatický lov, stalo se něco nečekaného. Pánové vystoupili ze svých vozů a vstoupili s loveckými pomocníky do revíru. Pohled, který se jim naskytl na jedné tiché lesní louce, způsobil, že zapomněli strhnout ze svých vatovaných ramen ozdobné dvouhlavňovky a tříhlavňovky. Kolem dokola tam stály i ležely stovky jelenů, srnců, divočáků, zajíců a bažantů. Na nejvyšším stromě seděl starý havran.

Honcům i nadháněčům se zdálo, že je zvířata udiveně i vyčítavě pozorují. Aby je poděsil, vystřelil jeden kanadský diplomat do vzduchu. Zvířata se nepohnula. Lovecká společnost byla ohromena a nevěděla si rady.

"Je nemožné," řekl jedem pán z Finska, "aby člověk střílel na zvíře, které ani nevstane, neřku-li, aby utíkalo."

"Taková potupa," pravil jeden diplomat z Guatemaly, "se přece nedá jen tak přejít!"

"Je to bezvadný nápad," zabručel jeden vojenský atašé, "a my na něj náležitě odpovíme!" Chopil se dvojky a vystřelil na jednoho divočáka. Kanec se naklonil na stranu, otevřel krvácející rypák a skončil. Zbylá zvířata nehybně hleděla na nebezpečné ozbrojence. Loveckou společnost však přešla chuť lovit.

Ještě nějakou dobu žila zvířata v lese a na poli a bezstarostně, protože již neutíkala a kazila svou krotkostí lovcům radost z lovu. Jednoho dne však byl sněden poslední kousek byliny osvobozující od strachu a zásoby byly vyčerpány. A protože tato bylina přirůstá jen velmi pomalu, začala zvířata před člověkem opět utíkat a byla lovena s dvojnásobnou horlivostí.

Ernest Kreudor

CVRČEK A PENÍZ

Jednou opustil jeden indián rezervaci, aby navštívil bílého muže, svého přítele. Pohybovat se po městě mezi vším tím hlukem, auty a mnoha lidmi bylo pro indiána nové a neobvyklé. Když spolu oba muži kráčeli ulicí, náhle se indián dotkl ramene svého přítele a tiše řekl: "Zastav se. Slyšíš také, co slyším já?"

Bílý muž poslechl, zastavil se a prohlásil: "Všechno, co slyším, je houkání aut a rachocení autobusů. A pak také hlasy a kroky mnoha lidí. Co slyšíš ty, příteli?"

"Slyším úplně na blízku cvrkat cvrčka," odpověděl indián.

Bílý muž se znovu zaposlouchal. Pak zavrtěl hlavou.

"Musíš se mýlit," prohlásil, "tady nejsou žádní cvrčci. A kdyby tu přece nějakí byli, člověk by jejich cvrkot v takovémto hluku stejně neslyšel."

Indián kousek poodešel a zastavil se u zdi nějakého domu, po které se pnu-
lo psí víno. Rozhrnul lístky a tam - k velkému údivu bílého muže - skutečně
seděl cvrček a hlasitě cvrkal. Teď, když běloch cvrčka viděl, zdál se mu jeho
cvrkot nápadný a hlasitý. Když potom kráčeli dál, vysvětloval svému indián-
skému příteli:

"Přirozeně, že jsi mohl slyšet toho cvrčka jen ty sám. Tvůj sluch je totiž
lepší než můj. Indiáni umějí lépe naslouchat než bílí."

Indián se usmál, zavrtěl hlavou a pravil. Mýlíš se příteli. Sluch indiána není
horší ani lepší než sluch bílého muže. Dávej pozor, dokáží ti to."

Sáhl do kapsy, vytáhl padesáticentovou minci a hodil ji na silnici. Zazvoni-
la na asfaltu a chodci, kteří kráčeli kolem, zpozorněli a začali se rozhlížet.
Nakonec někdo minci našel, zvedl, strčil do kapsy a šel dál svou cestou.

"Vidíš?" řekl indián svému příteli. "Zvuk, který způsobila ta padesáticento-
vá mince, nebyl hlasitější než cvrček, a přece jej slyšelo mnoho bílých mužů a
hned se za ním otáčeli, zatímco zvuk cvrčka neslyšel nikdo kromě mne. Pro-
tože všichni dobře slyšíme právě to, čeho jsme zvyklí si vážit."

PES, KTERÝ MĚL ŘEČI

Mluvil jsem ve snu s jedním psem.

Nejprve mluvil španělsky. Protože tam byl doma.

Ale pak si všiml, že mu nerozumím.

Mluvil tedy byť trochu lámaně mojí řečí.

Viděl, jak rozhořčen spínám ruce

a řekl přátelsky: "Kästnere, víte,

proč zvířata nemluví?"

Mlčel jsem. Rozpačitý jako ještě nikdy.

Ten pes ve své řeči pokračoval:

"Můžeme mluvit. Neděláme to však.

A kdo by - kromě snu - mluvil s člověkem,
toho bychom sežrali hned po jeho prvním slově."

Ptal jsem se přirozeně po příčině.

(Nevěřím tomu, co se mi nevysvětlí.)

Ten snový pes však odpověděl:

"To snad je jasné! Člověk nám nestojí zato,

abychom se s ním společensky stýkali."

Pak zvedl na rohu nohu a zmizel v křivolaké uličce...

A něco takového si musí člověk nechat líbit!

Erich Kästner

HEŘMÁNEK

Sílu tišit bolesti v těle,
propůjčil Tvůrce heřmánku.
Heřmánek kvete, čeká trpělivě
na ztrápeného bolestí.
Člověk však ve svém utrpení
nevěří v to, co od Tvůrce
je všude k mání.
Po pilulkách volá,
říká jen: Panebože,
ušetři mne toho heřmánku.

Karl Heinrich Waggerl

KVĚTINA A KOLIBŘÍK

Byla jednou jedna malá květina - a kdo zná sebe sama, ví koho tím myslím - tedy: byla jedna malá květina, která stála uprostřed pouště. Byla to asi poušť z písku nebo z kamení anebo z peněz, každopádně to ale byla poušť.

Každodenně čekala malá květinka na dešťovou kapku. Pořád jí vyprávěli, jak důležitý a krásný je prý déšť. Když to pak ale skutečně vypadalo na dešť, přiletěli supové a ukradli ho.

S námahou se držela malá květinka ve vyprahlé půdě a měla prostě strach z vysoušejícího horka, strach ze samoty, strach z nejbližší bouře. Jeden kolibřík však viděl její smutek a řekl to dál ostatní zvířátkům.

Štír neměl zájem. Na něj platilo jen to, co je silné. Také bernardýn zůstal lhostejný, nic jím nepohnulo. Jeho koníčkem bylo nicnedělání. A straka, co ze sebe vždy dělala něco velkolepého, řekla, že má příliš mnoho práce a že opravdu nemá čas.

Tedy byl kolibřík zoufalý: protože, co mohl udělat on, zrovna ten nejmenší? To přece nemohla být pravda, že se z toho ostatní zvířata chtějí vyvléknout!

Tu se náhle rozhodl: odletěl k mravencům a řekl jim o velkém smutku květiny. Bez váhání vytvořila ta malá zvířátka dlouhý řetěz, odtáhla k ní starostlivě semena trav a rostliny i kořeny, trochu vše pokropila rosou. Netrvalo dlouho a uprostřed pouště vyrostl život a malá květina se rozvila do zářivé nádhery, že to nebylo k uvěření. A to vše jen proto, že o ní dal kolibřík zprávu mravencům.

Petr Spandenberg

KVĚTINY SLEPÉHO ČLOVĚKA

V jednom malém domě s velkou zahradou bydlel slepý muž. Trávil každou volnou chvíli v zahradě a staral se o ni s velkou obětavostí. Ať bylo jaro, léto či podzim, zahrada vypadala jako moře květů.

"Řekněte mi," zeptal se kolemjdoucí, jenž tu krásu obdivoval, "proč to děláte? Nemůžete z toho přece nic vidět, nebo ano?"

"Ó ne," odpověděl slepec, "ani v nejmenším."

"Pročpak se tedy vůbec staráte o tu zahradu?"

Slepý muž se usmál: "mohu vám vyjmenovat čtyři důvody: za prvé, miluji zahradničení, za druhé mohu se svých květin dotýkat, za třetí, mohu čichat jejich vůni - čtvrtým důvodem jste vy!"

"Já? Ale vždyť mne vůbec neznáte!"

"Ne, ale vím, že byste mohl někdy jít kolem. Měl byste radost z mých krásných květin a já bych měl příležitost se s vámi o nich bavit."

H. L. Gee

O HLAVIČCE PAMPELIŠKY

Setrvej chvílku v rozjímání před hlavičkou pampelišky, toho průhledného, pavučinově jemného zjevení. Když jí probleskuje sluneční zář, svítí jako kouzelná hůlka. Dýchne na ni vítr, dýchne na ni dítě, semínka se vznášejí do ztracena. Všechno však není ztraceno, a i kdyby to bylo jen jedno jediné semínko, které zapustí kořen, pamatuj, že z tohoto jediné semínka vyrostou v následujících letech milióny nových květin, malá zářivá sluníčka na našich loukách. Kdo prožije takovýto zázrak skrytý v jedné jediné květině, dozví se víc o smyslu o podstatě světa, než jej hlupák celý procestuje.

Otto Gillen

JITŘNÍ CHVÁLA

V širém poli
stát zrána v údolí
být pouhou houbou.
Vůně, barvy,
hlasy ptáků, bzukot hmyzu,
vodní proud, krůpěje stříbřité,
vše sát tak,
až budu tančit jako vážka,
a zpívat Te Deum.

Martin Gutl

PAVOUKŮV DÍK

Byl jednou jeden malý princ, který se nejraději zdržoval na zahradě a v lese. Znal všechny ptáky, hmyz a květiny a dokázal je celé hodiny pozorovat. Když spatřil, že jiné děti rozestírají ptačí sítě, trhají květiny a ničí mraveniště, velice se rozzlobil. Jednou byl svědkem toho, jak jeden chlapec roztrhl umnou pavoučí síť a chtěl pavouka zabít.

"Nech toho pavouka na pokoji!" zvolal princ.

"Ach takový ošklivý pavouk!" odpověděl chlapec, "opravdu bych chtěl vědět, k čemu může být dobrý!" Neudělal mu však nic, protože měl strach z prince.

Nedlouho potom vypukla válka a nepřátelé dobyli královský zámek. Malý princ musel utéci. Běžel do lesa a skryl se v jedné jeskyni. Tam chtěl vyčkat, až bude noc, a pak se ve tmě dostat ke hranicím. K večeru zaslechl venku hlasy. Hledali jej dva nepřátelští vojáci.

"Tady je jeskyně," řekl první. "Chtěl bych vlézt dovnitř, snad se ten princ ukryl v ní."

"Můžeš si ušetřit námahu," odpověděl ten druhý. "Podívej se přece na tu hustou pavoučí síť, co pokrývá vchod!" Do téhle jeskyně jistě nikdo nevešel.

"Máš pravdu," mnil jeho kamarád, "pojdme dál!"

Pronásledovatelé se vzdělili a v noci princ šťastně přešel do sousední říše. Pavouk mu zachránil život.

Christof von Schmidt

VRABČÁK

Vrátil jsem se z lovu a procházel zahradní alejí. Můj pes běžel vpředu. Náhle zpomalil své kroky a začal se plížit, jakoby spatřil před sebou nějakou zvěř. Pohlédl jsem na cestu a spatřil vrabčáka se žlutým okrajem zobáku a s mláděcím chmýřím na hlavě. Vypadl z hnízda - břízami v aleji třásl silný vítr - a nyní tu seděl nepohnutě, přičemž bezmocně mával sotva povyroslými křídélky.

Můj pes se k němu pomalu blížil, když tu se náhle odlepil od sousedního stromu starý vrabec s černou náprsenkou, vrhl se jako kámen přímo před jeho čenich a celý rozčepýřený a vyděšený se zoufalým, žalostným pískotem několikrát vrhl kupředu proti doširoka rozevřené tlamě s velkými zuby.

Chtěl chránit své mládě, přikrýval je svým vlastním tělem, jehož nepatrné tělíčko se třásl strachy, jeho hlásek zdivočel, ochraptěl.

Jak mohutným netvorem se mu musel zdát ten pes! A zároveň nedokázal zůstat nahoře v bezpečí na větvi. Nějaká síla, silnější než jeho vůle, jej strhla dolů.

Můj pes zůstal stát a potom couval zpět. Zjevně i on musel rozpoznat onu sílu. Zavolal jsem jej k sobě a vzdálil jsem se s pocitem bázně.

VODA ŽIVOTA

Tři Mauretánci se vozili sem a tam Savojskem. Jejich průvodce je vzal k mohutnému vodopádu, jenž jako sloup spletený z vody padal do hlubiny a temně šuměl. Vyzval je aby ochutnali.

A byla to sladká voda! Kolik dní cesty člověk potřeboval, aby se dostal k nejbližší studni. Kolik hodin musí člověk odhazovat písek, který ji zavál, aby se dostal k bahnitě hmotě s příměsí velbloudí srsti...

Tato voda tedy, jíž je v Mauretánii poskrovnu, z níž v Port - Etiene nespádlá za deset let ani kapka, ta tam tedy tryskala, temně hučíc, jako kdyby hrozilo, že zásoby vody celého světa vytečou z nějaké prosakující nádrže.

Průvodce řekl: "Pojďme dále!" Nehýbali se však z místa a jen zaprosili: "Ještě okamžik!" Dál už nikdo neřekl ani slovo. Němě a vážně hleděli na průběh tohoto povznášejícího divadla. Zde unikal z nitra hory život sám, posvátná životodárná látka. Objem vody, který zde protekl během jedné vteřiny, by probudil k životu celé hynoucí karavany vycházející bez ní, aby se už nikdy nevrátily, do nekonečných dálek slaných jezer a vzdušných přeludů. Zde se zjevně ukázal Bůh. Bylo nemožné jít prostě hned dál. Bůh otevřel stavidla své moci. Plni úcty, stáli ti tři nepohnutě před zázrakem.

"Dál tady nic není k vidění. Pojďme!"

"Musíme počkat!"

"Na co?"

"Až to přestane."

Chtěli čekat na hodinu, v níž Bůh zalituje své marnotratnosti. Neboť Bůh je skoupý, bude toho rychle litovat.

"Ta voda zde teče již po tisíce let!"

Během večera, který jsem s nimi strávil, nepadlo o vodopádu ani slovo. Existují divy, o nichž je lépe mlčet.

Antoine de Saint-Exupéry

DĚŠŤ, DĚŠŤ

Dalšího dne, po noční bouřce, lilo proudem. Děšť padal šikmo v dlouhých, mohutných pruzích a prudce pleskal o zem: bylo to jako by shora padaly šavle. Dálky byly modravé, zahalené mlhou a stále se zatahovaly novými a novými záclonami deště, spouštějícího se na kraj.

Pallierter kouřil dýmku pod přepážkou vagonu a naslouchal dešti jako nějaké historce ze staré knihy. Byla to příjemná změna po tísnivých vedrech, a ze země stoupala nová svěžest. Děšť hlasitě bubnoval na střechu, rachotil ve žlabu okapu, který nemohl pojmout všechen ten nadbytek, a proto přetékal s pleskáním a tleskáním, až to vyryvalo v písku díry.

Pallierter seděl na zednickém kolečku a díval se na kapky, které padaly s tašek, vyskakovaly do výše jako panenky a mizely v pomíjivých bublinkách.

Bylo to jako kdyby přšlo jeho srdcem, které se přetévalo blažeností. Viděl modré dálavy, bublající vodu, mokrou zahradu, z níž děšť vyhnal tu nejkrásnější vůni růží: viděl, jak se modrý kouř jeho dýmky táhne dál deštěm, a ovládl jej pocit vnitřního dobra, pocit, který se musel projevit, neboť byl příliš veliký a příliš krásný a nedal se potlačit. Chtěl pocítit ten děšť až uvnitř v srdci. Skočil do malé loďky, která tu - šedivá a stará - snila na břehu, odrazil a ve stoje se pustil přímo proti proudu. Děšť tancoval nad vodou se širokým, rytmickým hučením. Zpívající voda byla tak lákavá! A on, mokrý až na kůži, pádloval s takovou silou, že mu zpěněný protiproud narážel do prídě. Děšť tančil nad vodou s rytmickým šelestěním. Prozpěvoval si.

Jaké to bylo blaho slyšet, jak se všechen ten nadbytek občerstvujícího mokra s rachocením vrhá dolů s jakousi drsnou štědrostí jako dárek nějakého obra. Stromy nemohly zadržet sílu deště, trávník byl celý mokrý a voda pronikala v pěnících se potůčcích do hloubi půdy.

Byla to rozkoš, nemajíc sobě rovnou, pocitovat na svém těle všechnu tu tíži vody. Promočilo ho to na kůži, ale on zpíval. Zdvihl hlavu, nechal si deštěm do červena ošlehat obličej a proklepat hrud' i ramena.

"Ó, dešti, zahal mne svými závoji, bratře slunce!"

A tak jel hučící vodou a hučící zemí, pádloval a zpíval obhlížeje mokrou plochu:

"Prší, prší, prší, po všečen ten čas, a když naprší dost, přestane to zas."

V tom nádherném rámusení vody nebylo nikde ani človíčka: ale ne, přece tam byl jeden rybář, jenž lovil, zcela zabalen do svého koženého kabátu. Stál tam nepohnutě jako skála a nespouštěl z očí temný splávek.

Na hrázi seděla celá hejna vlaštovek a krávy na pastvě chodily sem a tam, jejich pařící se těla je zahalovala do bílého oblaku. Pasák si prozpěvoval kdesi pod střechou. Nad zelenající se půdou vládla radost a všude se šířila příjemná vůně země.

Pro Pallieterovu duši bylo hlubokým požitekem viset takto na nitkách deště a ve svém nadšení plul stále dál a dál. Bůh ví kam!

Felix Timmermann

DUHA

Pořád ještě nepršelo. Kukuřice už úplně vyschla. Tráva zhnědla a tvrdla a dobytek ji nemohl žrát. Krávy byly hubené, že jim pod kůží vyvstávala žebra. Nemohly už dávat mléko a jejich telata naříkala po celý den. Nezaprší-li, začnou telata brzy umírat.

První muž se vrátil z lovu s prázdnýma rukama. Už se nedalo sehnat žádné maso. Když brzy nezaprší, pak by už nebylo co jíst a první muž by zemřel. První žena sešla dolů k rybníku. Mohla se podívat dolů až ke dnu, vyprahlému a rozpukanému, jenž páliło ve slunečních paprscích. Nebyla tu žádná voda k pití. Jestliže brzy nezaprší, první žena zemře. Slunce zářivě svítilo každý den. Každé ráno vystupovalo na bezmračné nebe. Každé odpoledne se sbíraly černé mraky, každého večera táhly přes hory a pořád ještě nedávaly žádný déšť.

"Nkulunkulu," zvolala první žena jednoho večera. "Nkulunkulu, ten krásný svět, co jsi stvořil, hyne. Nkulunkulu, měj soucit se svými lidmi." Každou noc stávala před svou chýší se zdviženýma rukama. Její hlas stále slábl a slábl, když opakovala: "Nkulunkulu, měj soucit se svými lidmi." Vysoko v horách uslyšel Nkulunkulu její hlas a jeho srdce se obměkčilo.

Zvedl své oči k nebi a vyzval svého otce Noelinganga, velkého, mocného Noeliganga, jenž svými nohama bydlel v mracích a svou hlavou vysoko na modrém nebi:

"Otče," zaprosil, "nechal jsi mne stvořit Zemi, nyní jsi při tom, jak umírá. Sešli déšť, otče, nebo můj lid zahyne." Noelingange slyšel svého syna a jeho srdce se zarmoutilo nad Nkulunkuluovou zemí.

Příštího rána nebylo vidět, že slunce vyšlo. Celé nebe bylo pokryto černými mraky. Mraky táhly níž a níž, až dokonce zakryly i hory. Velké, těžké kapky

vody začaly hloubit důlky v suché zemi. Velké proudy vody se řítily z hor napříč nížinou, plnily rybník, plnily vyschlé kořeny stromů a trávník. Po celý den padal na zemi déšť. Pak, když se blížila noc, se dešťové kapky zmenšovaly z padaly měkčeji, mraky zbledly a pomalu odpluly.

První žena vyhlížela ze své chýše a jejím očím se naskytlá nádherná podívaná. Přes celé nebe se do velkého oblouku vyklenul barevný kruh od hor až k nížině: červený, žlutý, modrý, zelený, oranžový.

Potom zaburácel poslední hrom a v něm první žena uslyšela Nkulunkulův hlas: "Je to mé znamení, že již nikdy nechci zadržovat déšť tak, aby lidé volali po potravě, zatímco země umírá. Pohlédni nahoru k duze, je to můj slib."

Afrikánská lidová pohádka podle Diany Pitscherové

PÁTÝ DEN

Bylo to pátého dne stvoření. Mezi všemi těmi nově vytvořenými zvířaty a ptáky byla také ona: černošedá vrána.

Nedokázala ještě vůbec nic chápat. Proč se Bohu zlíbilo stvořit vránu? Nevěděla to. Věděla jen, že je nádherné stoupat s větrem do výše a létat vysoko nad zemí nebo se za hlasitého křiku snašet dolů na větev kvetoucího stromu. To už bylo něco. Většinou se zajímala o mnoho různých bylin a travin, o stromy s mnoha rozmanitými plody a o vše, co se ještě dalo objevit na této úrodné zemi. Byla tu také voda, velká a malá jezera, řeky, také mohutné moře.

Po celý den se toulala kolem dokola a nevycházela z úžasu. Léetala údolími a roklinami, odpočívala na vysokých horách, rozhlížela se, všechno se jí zdálo být úplně nové a neustále hlasitě křičela radostí. Nemohla se vynadívat na tohle stvoření. Bůh oddělil světlo od tmy, vytvořil nebe a zemi. Třetího dne k tomu přibýly všechny rostliny a nakonec nebeská světla: Slunce, Měsíc a hvězdy.

A pátého dne byla na řadě vodní zvířata a ptáci, obrovité velryby i směšně malí špačci. Každý byl sám o sobě jedinečný. Nastalo hemžení ve vodě a pod širým nebem. Všichni se radovali a byli dobré mysli. Sotva se našel někdo, kdo by se nepodívoval tomu, že byl stvořen, jak nyní vypadal. Bylo to také zajímavé srovnávat. Jeden dokázal zvláště dobře toto a druhý zase ono. Existovalo však mnoho rozličných schopností a nadání: stvoření bylo jednoduše něco nádherného.

Vrána poté, když vyzkoušela vše, co sama uměla, zvolala hlasitě nad vrcholky stromů: "Je dobré být takovou, jakou jsem já." a křičela to pořád a pořád, tak dlouho, dokud nakonec od silného ochraptění nezačala jen krákat a krákorat.

A zůstalo to tak dodnes. Vrána umí jen krákorat. Ale každé kráknutí je radostným křikem nad stvořením, nad tím pátým dnem.

Eckart Bücken

FARAÓNŮV SLUNEČNÍ CHVALOZPĚV

Svět se opět rozjasňuje, září-li Tvá tvář,
slavnostně zaplanou země,
vykoupány v rose, vyleštěny svítivě,
pozdvihují paže a vzývají Tě.

Všechna zvířeta skáčí a radují se z pastvy,
všechny stromy a perutě raší,
všichni ptáci ulétnou ze sítí,
jejich perutě Tebe velebí;
všechny ryby vyskakují nad hladinu vod,
Všechny ty okřídlené, nepatrné šelestící bytosti ožívají,
protože na ně hledíš.

Dáváš prý růst plodům v těle žen,
probouzíš semeno mužů,
dáváš dýchat kuřeti v jeho skořápce
a dáváš mu též sílu rozbít ji,
všechny konejšíš, chůvo nenarozených,
svým dechem oživuješ veškeré své dílo,
když vychází z lůna temnoty.

Tys stvořil Zemi podle svého přání,
všemu živému dáváš provždy pokrm,
ty rozdělujeme míru doby života každému z nás.
Východ i západ tvoříš, slunce živoucí,
jako temné mizíš a zářící se opět navracíš,
tys tlukot mého srdce!
Vše, co ve Tvém světle pozorujeme,
zanikne,
Ty však budeš žít a kvést navěky!

Achnaton (Amenhotep IV., egyptský faraon 1373 - 1358 př. Kr.)

SLUNEČNÍ ZPĚV SV. FRANTIŠKA

Zde začíná velebení stvoření, jež vytvořil blahoslavený František ke chvále a cti boží, když ležel nemocen u sv. Damiána:

Nejvyšší, všemohoucí, dobrý Pane,
Tvá je chvála, sláva, čest a všecken dík,
pouze Tobě, Nejvyšší, náleží, a nikdo není hoden
Tvé svaté jméno vyslovit.

Buď chválen, můj Pane,
vším svým stvořením, především však vznešeným
bratrem Sluncem, jež nám dává den,
je krásný, září ve velikém lesku:
je, ó Nejvyšší, Tvým obrazem!

Buď chválen též, můj Pane,
sestrou Lunou a všemi hvězdami;
na nebi jsi je stvořil
skvosné, krásné, zářící.

Buď chválen, můj Pane,
bratrem Větrem, vzduchem, každým počasím,
kterým svým tvorům prospíváš.

Buď chválen, můj Pane,
sestrou Vodou, velmi prospěšnou, pokornou,
lahodnou a neposkvvrněnou.

Buď chválen, můj Pane,
bratrem Ohněm, kterým prosvětluješ noc;
jak je krásný, radostný, mocný a silný.

Buď chválen, můj Pane,
naší sestrou, matkou Zemí,
živí nás a chová,
rozličné plody, květiny a byliny nám dává.

Buď chválen, můj Pane,
těmi, kteří z lásky k Tobě odpouštějí, snášejí slabost i útrapy.
Blahoslavení, kdo odpočívají v pokoji, neboť oni budou od Tebe, Nejvyšší,
korunováni.

Buď chválen, můj Pane,
sestrou Smrtí těla:
jí nemůže žádný člověk uniknout.
Běda těm, kdo zemřou ve smrtelném hříchu,
blaze těm, kdo zemřou ve tvé milosti - jim smrt nezpůsobí žádné utrpení.

Chvalte a velejte Pána, děkujte a služte mu v hluboké pokoře.

HYMNUS NA HMOTU

Požehnána buď, hrubá hmoto, neplodná země, tvrdá skála, ty, která ustupuješ pouze násilí a nutíš nás pracovat, chceme-li jíst.

Požehnána buď, hmoto plná nebezpečí, násilnické moře, nezkrotná vášni, ty, která nás pohlcuješ, nespoutáme-li tě.

Požehnána buď, mocná hmoto, neodvolatelný vývoji, stále znovu se rodící skutečnosti, ty, která v každém okamžiku překročuješ náš rámec a nutíš nás jít za pravdou stále dál.

Požehnána buď, univerzální hmoto, trvání bez hranic, bezbřehý vesmírný prostore - trojitá propasti hvězd, atomů a generací - ty, která nám, přesahujíc a uvolňujíc naše úzká měřítka, odhaluješ rozměry Boha.

Požehnána buď, neproniknutelná hmoto, která nás necháváš, napjata všude mezi našimi dušemi a světem jsoucna, chřadnout touhou a proniknout bezešvou rouškou fenoménů.

Požehnána buď, smrtící hmoto, ty, která nám jednoho dne, v nás rozpadající se, vneseš násilím do srdce svoji podstatu.

Bez tebe, hmoto, bez tvých útoků, bez tvého vyrušování bychom si lenivě, nečinně, dětinsky a nevědomě žili mezi sebou bez Boha navzájem. Srážíš a spojuješ - stavíš se na odpor a skláníš se - strháváš a stavíš - spojuješ řetězy a osvobozuješ. Ruko Boží, hmoto, žehnám ti.

Pierre Teilhard de Chardin

O míru, o sbratření a o naší snaze

STARÝ MUŽ NA MOSTĚ

Starý muž s kovovými brýlemi a velice zaprášenými šaty seděl u kraje silnice. Přes řeku vedl pontonový most a káry, nákladní auta a muži, ženy a děti jej přecházeli.

Káry tlačené mezky se kymácely po pobřežním svahu dolů k mostu a vojáci pomáhali, opírali se do loukotí kol. Nákladní auta se těžce namáhala, aby z toho všeho vyjela a sedláci těžce kráčeli v prachu, který jim sahál po kotníky.

Ale ten starý muž tu seděl bez pohnutí. Byl příliš unaven, aby šel ještě dál.

Měl jsem za úkol přejít most, prozkoumat předmostí na druhé straně a zjišťovat, kam až pronikl nepřítel. Udělal jsem to a vrátil se přes most zpět. Nyní tam už nebylo tolik kár a pěšky šlo jen málo lidí, ale ten starý muž tu ještě stále seděl.

"Odkud pocházíte?" zeptal jsem se ho.

"Ze San Carlos," řekl a usmál se. Bylo to jeho rodné město, a proto mu udělalo radost, že se o něm zmínil, a usmál se.

"Staral jsem se o zvířata," vysvětloval.

"Tak," řekl jsem a zcela jsem tomu neporozuměl.

"Ano," řekl, "víte, zůstal jsem, abych se staral o zvířata. Byl jsem poslední, kdo opustil San Carlos."

Nevypadal ani jako ovčák ani jako pasák dobytka, a já si pozorně prohlédl jeho uprášené, černé věci a jeho šedý, zaprášený obličej, jeho kovové brýle a řekl jsem: "Jaká to byla zvířata?"

"Všechna možná," vysvětlil a potřásl hlavou. "Musel jsem je tam nechat."

Pozoroval jsem most a africky vyhlížející krajinu delty Ebra a byl jsem zvědav, jak dlouho by ještě trvalo, než bychom uviděli nepřítele, a poslouchal jsem po celou tu dobu, jestli se neozvou první zvuky, které vždy oznamují tu tajemnou událost, jež se nazývá "styk s nepřítelem", a ten starý muž tu pořád ještě seděl.

"Co to bylo za zvířata?" zeptal jsem se.

"Byla to celkem tři zvířata," vysvětloval. "Byly to dvě kozy a kočka a ještě čtyři holubi."

"A vy jste je tam musel nechat?" zeptal jsem se.

"Ano, kvůli dělostřelectvu. Kapitán mi nařídil, abych šel pryč kvůli dělostřelectvu."

"A vy nemáte rodinu?" zeptal jsem se a pozoroval protějščí konec mostu, kde se hnal dolů ke břehu poslední pár povozů.

"Ne," řekl, "jen zvířata, která jsem vyjmenoval. Kočce se přirozeně nic nestane. Kočka se o sebe může postarat sama, ale nedovedu si představit, co se stane s ostatními."

"Jak jste na tom politicky?" zeptal jsem se.

"Nezajímám se o politiku," řekl. "Je mi šestasedmdesát let. Šel jsem teď dvanáct kilometrů a myslím, že už teď nedokážu jít dál."

"Tady není dobré místo," řekl jsem. "kdybyste to dokázal, tam nahoře, kde silnice odbočuje do Tortosy, jsou nákladní auta."

"Chci trochu počkat," řekl, "a pak půjdu. Kam jedou ty nákladáky?"

"Do Barcelony", řekl jsem mu.

"Neznám nikoho tím směrem," řekl, "ale velice děkuji. Ještě jednou věřlý dík."

Pohlédl na mne zcela bezvýrazně a unaveně, pak řekl, že se musel s někým podělit o své starosti: "Kočce se nic nestane, to vím, člověk si kvůli kočce nemusí dělat starosti. Ale ti ostatní - co si myslíte o těch cstatních?"

"Snad tím vším projedu ve zdraví."

"Věříte tomu?"

"Proč ne?" řekl jsem a pozoroval jsem protější břeh, kde už nebyly žádné káry.

"Ale co bude, až začne palba, když mne odtud poslali pryč kvůli dělostřelectvu?"

"Nechal jste holubník otevřený?"

"Ano"

"Pak uletí."

"Ano, jistě uletí. Ale ti ostatní?" řekl.

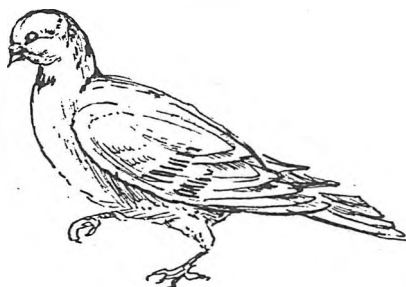
"Když jste si odpočinul, musíte jít," naléhal jsem. "Vstaňte a pokuste se teď jít."

"Děkuji," řekl a vstal, zakymácel se sem a tam a posadil se zpátky do prachu.

"Staral jsem se o zvířata," říkal jednotvárně, ale už na ke mně. "Staral jsem se přece o zvířata."

Nedalo se pro něj nic udělat. Byla velikonoční neděle a fašisté postoupili k Ebru. Byl šedivý, pošmourný den s nízkou plujícím oblaky, proto jejich letadla ještě nebyla vidět na nebi. Toto a skutečnost, že se kočky dokáží o sebe postarat samy, bylo veškeré štěstí, které ten starý muž kdy měl.

Ernest Hemingway

KDO VČERA...

Kdo teprv zítra bude dobrý,
je dnes ještě zlý.
Kdo teprv zítra učiní mír,
žije dnes ještě ve válce.
Kdo teprv zítra bude spokojen,
nemůže dnes být v právu.
Kdo teprv zítra začne,
dnes s tím ještě nepočítá.
Kdo byl včera ničemou,
může se dnes změnit.
Kdo včera odmítal,
může dnes něco vykonat.
Kdo včera mlčel,
křičí dnes ze střechy.
Kdo včera ještě mrtev byl,
žije dnes svými slovy.

Verfasser Unbekannt

STATUS QUO

Kdo chce,
aby svět
zůstal tak
jak je,
ten nechce,
aby zůstal.

Erich Fried

V TOM TO JEŠTĚ VĚZÍ

Zda vyvážneme aniž nás umučí,
zda zemřeme přirozenou smrtí,
zda nebudeme opět hladovět,
hledat v popelnicích bramborové slupky,
zda nebudeme hnáni v houfech ...
To uvidíme.

Zda se ještě budeme
učit morseovku ve vězení,
špehovat bližního,
být bližním špehování
a budem plakat při slově "svoboda".
Zda necháme se okrást,
zda půjdeme včas do čisté postele,
či k čertu atomovým zábleskem,
zda dokážeme s nadějí umírat,
v tom to ještě vězí,
v tom to všechno je.

Maria Luise Kaschnitzová

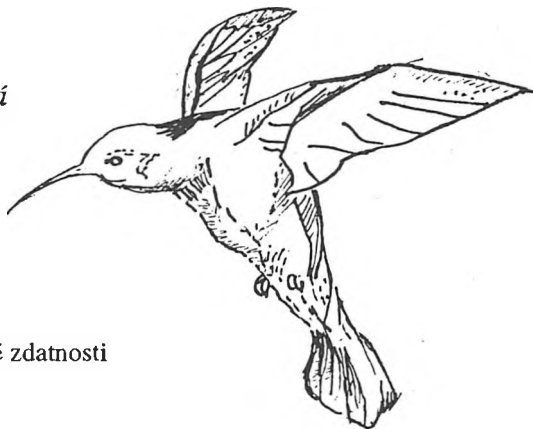
PŘEDLOŽKY

Žiji:
oproti všemu očekávání
namísto někoho jiného
na obou ramenou nesu sílu své zdatnosti
bez žluté hvězdy
s vlastním domem a autem
nad poměry
nehledě k první světové válce
nehledě ke druhé světové válce
kvůli nepoužívání paměti
za účelem opakování
na této straně zdi
oproti Hirošimě
ne špatně.

Rudolf Otto Wiemer

ZÁŽITEK Z DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

V údolí Aisne bylo na podzim často mlhavo. Mezi drátěnými zátarasy, kde sice bylo hodně lidí, kteří stříleli, ale žádní lovci, se velmi rozmnožila nízká zvěř... Náš major... jedl rád koroptve. Nechal si poslat loveckou výstroj a vyšel si jednoho mlhavého rána na šoulačku. Místo důstojnické čepice měl na hlavě, k velkému potěšení svých vojáků, lovecký klobouček a v ruce držel

hůl. Přes rameno si pověsil loveckou brašnu a zbraň. Vypadal tak bezesporu jako lovec.

Pro nás byly jeho lovecké výpravy háklivou záležitostí... Nechtěli jsme jej jako svého velitele ztratit. Proto jsme tajně umístili dva kulometry tak, abychom mu mohli palbou pomoci, kdyby náhle poryv větru mlhu zahnal... Jednoho dne se však stal malér. Přišel náraz větru a mlha zmizela právě v okamžiku, kdy náš major stál bezprostředně před drátěným zátarasem, jen pár metrů od nepřátelských zákopů. Čekali jsme, že se vrhne na vysokou travou porostlou, trochu zvlněnou zem a plížením se pokusí dostat do bezpečí... K našemu údivu ale major k zemi nešel. Zapomněli jsme střilet.

Francouzi museli být ohromeni ještě více než my. Opatrně vyhlíželi ze svých zákopů, ale nevystřelili. Jeden sice chtěl pozdvihnout svoji zbraň, ale major mu pchrožil svým loveckým kloboučkem, jako by to byl Bedřich Veliký. A náhle vyskočilo ze svého úkrytu deset či dvanáct francouzských vojáků, smáli se a volali: "Bonne chasse, colonnel! Bonne chasse!"*) Major jim přátelsky pokynul a kráčel, se zajícem přes rameno, pomalu zpět k našim zákopům. Kdyby jej v těch několika minutách, kdy skýtal velkolepý cíl, trefil smrtelný výstřel, Francouzi i Němci by to stejnou měrou považovali za vraždu. Ale o dalších pět minut později už nebylo zabítí nepřítele vraždou. A tak se ptám : "Jaké tajemství vězelo v tomto rozporu?"

Peter Bamm

*) Dobrý lov, důstojníku! Dobrý lov!

BRÁNY PEKLA

Jeden válečník navštívil mistra Hakuina a zeptal se: "Existuje skutečně nebe a peklo?"

"Kdo jsi?" zeptal se mistr.

"Voják císařské gardy," odpověděl hrdě válečník.

"Tomu nevěřím," mínil Hakuin, "na to vypadáš příliš ustrašeně. Někoho takového by císař do gardy nepostavil!"

Válečník vzplanul hněvem a sáhl po meči, Hakuin však zůstal zcela klidný a řekl pouze: "No tak do toho! Skutečně to dokážeš, useknout mi hlavu?"

Voják se už nedokázal ovládnout a vrhl se zuřivě s vytaseným mečem na mistra.

Ten se jen usmál a prohlásil: "Nyní znáš první polovinu odpovědi: právě jsi otevřel brány pekla."

Válečník zůstal stát, jako by jej zasáhl blesk, pak svůj meč zasunul do pochvy a hluboce se Hakuinovi poklonil.

(Z knihy Výroky a verše mistrů zenu.)

MILOSRDENSTVÍ

Na silnici se pohybovaly tři vozy.

V prvním seděl sedlák se svojí ženou, se svými dětmi a se svou starou matkou. Byli na útěku.

Ve druhém seděl mladík. Jel opačným směrem, k bojišti. Přes rameno mu visel na řemeni fotoaparát.

Ve třetím voze seděl starší muž se svým řidičem. Oba patřili k jedné z armád, které zde vedly válku. Jeho vlasy byly zešedivělé, víčka se mu chvěla, trup od nějaké doby nespavostí.

Ty tři vozy se pohybovaly na jedné a téže silnici.

Projížděly krátce po sobě kolem jednoho místa.

Ležel tam člověk.

Tento člověk žil v jedné z chatrčí, které - postaveny blízko letištní dráhy - byly předchozího večera zničeny bombami. Jedna železná střešina mu urvala spodní čelist obličej, druhá mu roztránila kyčel. Jeho kůže byla ožehnutá plameny. Vyplazil se ven z trosk své chýše, jako poslední, kdo nálet přežil. Ještě měl sílu se plazit. Přelezl příkop a dostal se na letištní dráhu. Ležel tam ve své roztrhané modré haleně, svíjel se a sténal.

Přiblížil se první vůz. Na kozlíku seděl sedlák, držel ve zrohovatělé pěsti otěže a pobízel koně bičem. Tu sedlák spatřil svého krajana, modrý a krvavý ranec ležící mu v cestě.

Sedlák lehce pohnul opratěmi, nechal koně zajet ke straně a projel mimo. Po chvíli se přihřmotil vůz, v němž seděl mladík s fotoaparátem. Když zahlédl zničené chatrče, stiskl víčka. Když zpozoroval raněného na cestě, stiskl rty a tiše hvízdal. Tiše zastavil a vyskočil z vozu.

Byl velmi jasný den. Mladík zamžoural proti slunci. Z pouzdra vyňal nazeleňalý filtr, který našrouboval před objektiv. Zamířil fotoaparát na raněného, pootočil objektivem, zaostřil a potom stiskl spoušť.

Raněný se pokusil zdvihnout hlavu a mávat rukama. Náhle cosi zasténal. Mladík mu nerozuměl. Couvl zpět a nastoupil do svého vozu. Tam si do zápisníku zapsal několik čísel. Pak si zapálil cigaretu, nastartoval a přidal plyn. Auto vyrazilo.

Potom se přiblížil třetí vůz. Tento vůz byl odřeny a poničený. Přední sklo bylo proraženo kulkou. Řidič spatřil krvavý ranec na letištní dráze. Také kapitán jej uviděl. Ranec se začal hýbat. Kapitán zdvihl ruku a řidič zastavil.

Kapitán se vyklonil přes okraj auta, poté vystoupil. Také řidič vystoupil. Na kapitánův příkaz se řidič pokusil ten balík uchopit, balík však začal křičet. Řidič odtáhl ruce a zavrtěl hlavou.

Kapitán skočil do vozu. Jeho obličej se protáhl do výrazu odporu a hrůzy.

Řidič cosi řekl. Kapitán kývl a stiskl čelisti. Pak sáhl po své pistoli a namířil ji na raněného. Z hlavně vyšla rána. Nyní to, co tam leželo, leželo tiše.

Řidič pohlédl na kapitána. "Dál!" řekl kapitán. Řidič nastoupil a auto se rozjelo. V dáli hřměla bitva.

Příštího dne byl sedlák společně se svou ženou, se svými dětmi a se svou starou matkou skosen dávkou samopalů.

Kapitán byl, když se válka chýlila ke konci, postaven před soud pro nelidské jednání.

Mladík prodal fotografii do země, která se války neúčastnila. Tam byl obrázek uveřejněn pod názvem "Hrůzy války" a vyvolal velkou pozornost.

Gertrud Fussenegerová

ČÍTANKOVÝ PŘÍBĚH

Když bylo po válce, vrátil se voják domů.

Ale neměl chléb. Tu uviděl někoho, kdo chléb měl.

Zabil ho.

"Ty přece nesmíš nikoho zabít," řekl soudce.

"Proč ne?" zeptal se voják.

Wolfgang Borchert

SETKÁNÍ V ZÁKLADNÍM SMĚRU

Před námi ležela vesnice. Nepatřila nikomu, plula jako ostrov v bílém moři v údolí. Sníh pokryl kostry rozstřílených lidských obydlí. Zuhelnatělé trámův znovu zbělelo. Každý den jsme zírali dolů na ostrov v zemi nikoho. Vineta, mysleli jsme si. Na mapě stálo jiné jméno: Ochotlinka. Nikdo to neřekl, každý však po večerech čekal na to, že se čtverce oken teple rozzáří. Věděli jsme, že se to nemůže stát, neboť v ruinách pod bílou pokrývkou bydlela už jen smrt. Příliš mnoho baterií se zastřelovalo na kostelní věž Ochotlinky. Přesto jsme každý večer čekali.

Na obou stranách sřežily pohyb objektivy dalekohledů. Útočná seskupení byla přemísťována sem a tam, jako figurky na šachovnici. Tah - protitah. Bez konce, ničivě, neslyšně. Neslyšně, neboť pod vše těžké se položil sníh. Když byl vzduch jasný a stálý jako sklo, slyšeli jsme na řetězech tanků, rachotících jako šterk, jak silný byl mráz. V takových dnech visel ve vzduchu křik vran jako cosi hmatatelného, uchopitelného. A nejděsivější věcí byl těžký dech muže stojícího vedle či vůbec nějaké lidské slovo. Tak hluboká byla ta monotónnost. V ní rostla naše touha po této Vinetě - Ochotlince, která ležela před námi, tak nedosažitelná mezi frontami a obhlížejícími dalekohledy.

Jednou ráno nebylo úplně světlo, Padal mokrý a hustý sníh a mráz ustoupil. Šedivé nebe viselo nízko nad námi, dalo se dohlédnout jen na několik málo metrů. Zastrčil jsem do holínky pistoli a vyhrabal se ze země. "Cibuli a deky," zavolal na mne někdo, a pak už jsem neměl kolem sebe nic než těžké padající vločky.

Po půlhodině jsem klopýtl o trámy ležící pod sněhem. Pár metrů dál a dole-va a byl bych Vinetu minul a šel nazdařbůh. Bylo těžké se tu vyznat, protože domy padly přes ulici a zakryly ji, Držel jsem se pořád vpravo, pokud jsem nezablédl vynořující se obrys kostelní věže. potom teprve jsem začal prohle-dávat dutiny, polozřícené místnosti a sklepy. Několik drobných bramborů, velkých jako náprstek a dva cáry jakéhosi ručně tkaného koberce byly jedinou kořistí. Hodil jsem si cáry přes rameno a šel jsem dál kolem kostela. Náhle jsem zpozoroval, že jsem šel sehnutý: bylo to nebe, co mne tisklo dolů, a věřil jsem, že se pod ním budu muset plazit jako pod trámy zřícených stropů. Narovnal jsem se, ale o několik okamžiků později jsem se přistihl při téměř dr-žení těla, jako bych se bál, že do něčeho narazím. A k tomu ještě to neustálé husté padání mokrých vloček přede mnou. Nebyl to vzdušný tanec, který nás obveseluje, a také to nebyla melancholie sněhové vánice. Vzduch byl klidný, mrtvý jako vesnice, mrtvý jako doba. Ten okamžik patřil k minulému století či k budoucímu, nedal se k ničemu připojit; už neprobíhal, stál jako kyvadlo těžkých, zaprášených hodin. Hýbal jsem rukama, ale nevěděl jsem to. Mé no-hy se pohybovaly, ale nevěděl jsem již, že nesu tělo. Nepocívoval jsem žád-nou tíhu, ale vznášel jsem se jako nade dnem oceánu.

Z přílivu nade mnou sáhla jakási ruka po cárech koberce na mých zádech. Nevyděsil jsem se, v tomto vznášení se už nebyl žádný děs. Vzhlédl jsem jen k této ruce. Natahovala se ke mně z roztrhaného rukávu, jenž byl napolo oho-řelý. Muž, jemuž ta ruka patřila, visel přes okraj jakési kovové věže. Musel jsem projít kolem tanku a kolem druhého muže. Oba byli do sebe zaklínění a spálení tímž plamenem. Dvě zvířata, jejichž přání zabít bylo silnější než přání žít. A lidé? Několik se jich ještě uvnitř drží za páky, co je ani předtím nikdy pořádně neposlouchaly.

Mé koberce by už nezahřály toho, jehož ruka po nich sáhla. Plul jsem dál, chtěl jsem ke zdi hřbitova, mé oči selhávaly v tom bílém padání, chtěly vidět něco klidného, matného. Ale tam, kde jsem chtěl přitisknout své čelo na ka-meny, byla ve stěně vybourána díra. Tak jsem vplul do té potopené lodi. Sho-ra se řinuly mokré vločky, stejně jako venku. Jen nad oltářem visel ještě kou-sek klenby, a tam jsem padl na podlahu. Pod kamenným stolem jsem přitiskl obličej na dlaždice v podlaze a nechal otevřené oči. Kámen byl klidný a šedi-vý. Tak jsem čekal, až ode mne odstoupí ta vize, až se vynořím z oceánu bez-časí, až si uvědomím, že ležím na podlaze presbytáře kostela v Ochotlince. Když jsem pomyslel na to slovo, viděl jsem před sebou jeho náčrtek v mapě a viděl jsem na ní zakreslené rameno jakéhosi úhlu - hlavní směr. Jeho paprsek procházel kostelem v Ochotlince. Nyní procházel mým tělem. Ležel jsem v

centru. Ze všech stran, z děl i dalekohledů přicházely paprsky a křížily se ve mně jako kopí. Neměřil jsem však jejich úhel jako Don Quijote před větrnými mlýny. Vedle mého obličeje ležel zbytek voskové svíčky. Zapálil jsem ji. Pak jsem uslyšel kohosi říkat "Proč se nedomlíváš, jsi v kostele?" Byl to můj vlastní hlas a já mu odpovídal: v základním směru palby všech děl? Potom jsem se porozhlédl po nějakém východu.

Napravo byl jakýsi otvor, musely to být dveře k sakristii. Vyšel jsem ven a stál jsem opět v chumelenici. Nalevo jsem našel schodiště, které vedlo do nějakého sklepa pod oltářem. Krypta, zrekapituloval jsem své školní znalosti. Dole byly v polotmě dveře. Narazil jsem do nich a vyslovil pro sebe polohlasem "krypta". Pak jsem vytrhl z holínky pistoli a zděsil se, jak rychle mi to šlo. Což jsem byl skutečně již po celé věky vojákem v rozestřílených kostelích? Což jsem nikdy nebyl nikým jiným? - Předě mnou se ve světle olejové lampičky vynořil ruský voják, stojící nad jedním z kamenných sarkofágů. Byl poděšen právě tak jako já. Stejně rychle jako jsem já vytáhl pistoli, zdvihl svou pravou ruku do výše, sykl a položil na rty ukazovák. Zároveň jeho levá ruka přikazovala: tiše, tiše! Byl to pohyb, jímž dirigent tiší orchestr k pianissimu. Jeho obličej se ihned obrátil znovu ke kamennému hrobu. Jen jeho levička ještě pořád zakazující každý hluk zůstávala namířena proti mně. Jeho chování bylo zcela zbaveno vši uniformity, tak dalece vzdálené všemu, co znamená válka, tak osobní a sugestivní, že jsem zadržel dech a poslechl, aniž jsem cokoliv věděl. Opatrně, po špičkách jsem přistoupil blíž. Udělal mi trochu místa a zároveň ke mně zdvihl obličej. Ležela na něm zář, bezdechý úsměv. Tím uchopil můj pohled a vedl jej do nitra té kamenné lodi, jakoby tam byl pro mne připraven skvostný dárek. Nejprve jsem v dutině spatřil pouze pokrývky a staré kusy šatů. A potom jsem rozeznal obrysy maličké pěstičky. Pak jsem zjistil, že se ta pěstička vyboulila do tvaru malé tvářičky. Leželo tam nějaké dítě, spalo hluboce a pevně s pootevřenými ústy. Dítě, jež snad nebylo ani tak staré jako olej v lampě či saze tam venku na obou tancích.

Stáli jsme tak tiše, že jsme mohli slyšet malé vdechy a výdechy. Počítal jsem je. Když jsem to zpozoroval, přestal jsem je počítat a dýchal jsem znovu svým vlastním rytmem.

Dlouho jsme tak stáli, my oba zabijáci, a dýchali jsme otevřenými ústy. Nevím jak dlouho, ale jednou se naše pohledy musely přece zase zvednout a setkat se navzájem. A tak jsme se seznámili. Jeho oči sklouzly z mého pohledu dolů k mé pravé ruce, v níž jsem držel pistoli. Můj pohled přešel k jeho automatické pušce, která se mu kývala u boku. Tak jsme strnule zírali na své ruce a cítili blízkost svých čel. Myslel jsem na oba stroje stojící venku zakousnuté do sebe. Zároveň jsem pozoroval každou změnu, která se děla s mým tělem. Od nohou stoupal chlad do mého celého těla. Tu se dítě ve spánku pohnulo. Vyskočili jsme, poděšeni, jako by nás posílalo zpět. Zastrčil jsem pistoli do holínky a zjistil jsem to teprve, až když se to stalo. Ten druhý vklouzl hlavou do řemení a jeho zbraň mu teď visela na zádech.

Tak jsme znovu stáli a dívali se do kamenného koryta. Ale měli jsme nyní obě ruce volné a tak jsme se jimi opírali o kamenný okraj, stalo se, že se na jednou dotkly. V základním směru, pomyslel jsem si. Zapálil jsem zbytek svíčky a postavil ji na okraj.

Pak přišla žena. Nepolekala se, nedala znát žádný strach, odnesla pouze své spící dítě v pokrývkách a cárech od nás pryč, kolébala jej ve svých rukách a otočila se k nám zády. Nebylo v tom žádné nepřátelství.

Zanechali jsme tam, co jsme měli: já cáry koberce a maličké brambory, on kousek chleba, cibuli a zapalovač. Potom jsme šli ke dveřím a zmizeli jsme venku, v tom bílém sněžení.

Helmut Harun

PODOBENSTVÍ O POSLEDNÍ KVĚTINĚ

Jak každý ví, způsobila dvanáctá světová válka zkázu civilizace. Města a vesnice zmizely ze světa. Všechny lesy a háje byly zničeny a všechny zahrady a všechna umělecká díla.

Muži, ženy a děti klesali stále hlouběji na nižší stupně až byli jako ta nejprimitivnější zvířata. Zbaveni odvahy a zklamáni opouštěli psi své zkažené pány. Politováníhodný stav bývalých pánů tak osmělil kráľky, že se začali na psy vrhat.

Knihy, obrazy a také hudba zmizely ze světa a lidé seděli a nic nedělali. Ubíhal rok za rokem. Dokonce pár generálů, kteří zbyli, zapomněl, oč vlastně v poslední válce šlo. Vyrůstali chlapci a dívky, kteří na sebe navzájem lhostejně zírali, protože láska opustila zemi. Jednoho dne náhodou nalezlo mladé děvče, které ještě nikdy nevidělo květiny, poslední květinu na Zemi. Vyprávělo ostatním lidem, že ta poslední květina zvadne. Jediný, kdo ji poslouchal, byl mladý muž, jehož potkala při svém putování. Mladý muž a dívka se společně starali o květinu a ta se začala zotavovat.

Jednoho dne navštívila květinu včela a kolibřík. Brzy nato tu byly dvě květiny, pak čtyři a potom veliké množství. Opět vzrostly háje a lesy. Mladá dívka se začala zajímat o svůj vzhled, mladý muž objevil, že je příjemné dotýkat se toho děvčete. Láska opět přišla na zemi. Její děti vyrostly silné, zdravé a učily se skákat a smát se. Psi se vrátili ze svého vyhnanství. Mladý muž objevil, že by se dal postavit přístřešek, když se jeden kámen položí na druhý. Brzy nato si takové přístřešky postavil každý. Vznikala města a vesnice. Na Zemi se vrátila píseň a trubadůři s kejklři, ševci s krejčímí, malíři a básníci, kolomazníci a vojáci, důstojníci a velitelé, majori, generálové a osvoboditelé. Někteří lidé se rozhodli žít zde a jiní tam. Brzy nato chtěli ti, kteří se usídlili na horách, žít v údolích.

Dovolávajíce se Boží pomoci rozdmýchávali osvoboditelé oheň nespokojenosti. A tak vznikla na Zemi opět válka. Tentokrát byla zkáza tak naprostá, že na Zemi po ní nezbylo nic kromě muže, ženy a květiny.

James Thurber

POHÁDKA O ROZUMU

Byl jednou jeden milý pán, který měl zlovyk vymýšlet občas rozumné věci. Zlovykem se ten jeho zvyk vlastně stal teprve tím, že si to, co si kdy vymyslel, nenechával pro sebe, ale snažil se to předat odborníkům. Protože byl bohatý a i přes své směšné nápady vážný, museli mu naslouchat, i když se skřípěním zubů, co možná nejtrpělivěji. A jistě neexistuje pro odborníky nepřijemnější trápení, než s usměvem naslouchat rozumným návrhům. Neboť rozum zjednodušuje obtížnou věc způsobem, který se musí zdát mužům z oboru nebezpečný, a tím vyhlídí ještě nebezpečněji. Přijímali to jako nežádoucí zasahování do jejich obtížně získaných a pečlivě střežených oprávnění. Ale co by měli ti nejchudší duchem skutečně dělat, ptá se člověk s nimi, pokud by nekralovali, nýbrž by místo nich vládl rozum? Tak tedy:

Jednoho dne byl ten milý starý pán ohlášen během jedné schůze, jíž se účastnili politici té země, aby se, jak se rozneslo, postarali o pozemkové spory a jiné svízele.

"Vážení pánové, hlavy států a vrchní hlavy států, měl jsem," řekl, "užitečnou myšlenku. Můžete vyzkoušet její praktickou použitelnost. Chtěl bych ji přednést ve vašem kruhu. Vyslechněte mne, prosím. Jste to dlužní nikoliv mně, ale rozumu."

Přikývli, útrpně se usmívajíce, svými státnickými hlavami a on pokračoval: "Předsevzali jste si, že zajistíte svým národům klid a mír, a to může především (i když můžete mít velmi rozdílné ekonomické názory) znamenat jen to, že vám záleží na spokojenosti všech obyvatel Země. Nebo se v tomto bodu mýlím?"

"Ani nápad!" volali. "Co vás nemá! Co si to myslíte, milý starý pane!"

"Jak krásné!" pomyslel si. "Pak je váš problém vyřešen. Blahopřeji vám i vašim národům. Jedte domů a uvolněte z peněz vašich států v rámci platných ústav a podle majetku obnos, který jsem dal co možná nejpřesněji vypočítat a na závěr jej vyslovím! S touto částkou bude dít následující věc: každá rodina v každé vaší zemi dostane darem malou, krásnou vilu se šesti pokoji, zahradou a garáží, jakož i s automobilem. A poněvadž tím zamýšlená částka ještě pořád nebude vyčerpána, můžete, a také s tím se počítá, na těch místech vašich zemí, kde je více jak pět tisíc obyvatel, dát postavit novou školu a moderní nemocnici. Závidím vám. Neboť třebaže nevěřím, že materiální věci

ztělesňují nejvyšší pozemské statky, jsem dosti rozumný, abych zjistil, že mír mezi národy závisí nejprve na vnější spokojenosti lidí. Když teď říkám, že vám závidím, tak jsem zalhal. Jsem šťasten." Ten milý starý pán sáhl do své náprsní kapsy a zapálil si malé cigáro.

Ostatní přítomní se kysele usmívali. Konečně se zdvihl ten nejvyšší ze státníků a zeptal se ochraptěle: "Jak vysoká je ta částka, plánovaná pro vaše účely?"

"Pro mé účely?" otázal se ten milý starý pán lehce udiven.

"No tak už promluvte!" zvolal druhý nejvyšší státník nevrle.

"Kolik peněz by bylo třeba na ten malý žert?"

"Bilión dolarů," odpověděl ten milý starý pán. "Miliarda má tisíc miliónů a bilión má tisíc miliard. Jedná se o číslo s dvanácti nulami." Pak si znovu zakouřil ze svého malého cigára.

"Jste opravdu úplný blázen!" vykřikl kdosi. Také to byla hlava státu. Milý starý pán se právě posadil a pohlédl překvapeně na křiklouna.

"Jak jste na to přišel?" zeptal se. "Jedná se přirozeně o mnoho peněz. Ale poslední válka stála, jak statistika dokazuje, přesně tolik!"

Tu propukly hlavy států a vrchní hlavy států v zuřivý smích. Přímo řvali. Plácali se navzájem do stehů, ječeli jako by je na nože bral a utírali si z očí slzy smíchu.

Milý starý pán se díval bezradně z jednoho na druhého.

"Vaše veselí zcela nechápu," řekl. "Nechtěli byste mi laskavě vysvětlit, co vás tak rozesmálo? Když jedna dlouhá válka stála bilión, proč by pak neměl jeden dlouhý mír stejnou cenu? Co je na tom, pro všechno na světě, tak směšného?"

Nyní se všichni smáli ještě hlasitěji. Byl to opravdu ďábelský smích. Jeden z nich to už nemohl vsedě vydržet. Vyskočil, držel se za boky bolavé od smíchu a zakřičel z posledních sil: "Vy stará skopová hlavo! Válka - válka, to je přece něco úplně jiného!"

Erich Kästner

OZBROJENÝ MÍR

Zcela nečekaně, na jednom kopci,
potkala se liška s ježkem.
"Stůj zloduchu!" zvolá liška.
"Což příkaz krále neznáš?
Což nevíš, že hřeší každý,
kdo v míru stále chodí ozbrojen?
Jménem Jeho Veličenstva, sem pojď
a kůži svou mi dej."

Ježek na to opáčí:
"Jen ne tak rychle paní liško.
Nejdřív zuby své si vylámej,
pak se můžem bavit dál!"

A hned se v klubko stočil
zahalen ve svůj ostnatý háv.
Přes chlácholení všeho světa ozbrojen,
přec však mírovým byl hrdinou.

Wilhelm Busch

PRUSKÁ LEGENDA

Před mnoha, mnoha lety, když se ještě mohlo cestovat na dělových koulích, žil v Berlíně, krásném to městě pruských králů, poněkud méně úspěšný dělostřelec, kterého se snažili páni kaprálové vždy někam schovat, aby nebyl velitelům na očích. Když jej přesto jednoho dne král objevil, řekl: "Ten chlap musí sloužit v kuchyni." To ale toho dobrého muže velmi trápilo a všemožně se snažil dokázat, že artilérii přece dobře sloužil. Jednoho krásného rána - bylo právě Silvestra - když na cvičišti vřeštěly trubky, se v tom muži probudila mysl válečníka. I sáhl po kusu kynutého těsta, uválel z něj malé dělové koule a vhodil je do rozpáleného tuku. A tak přišli na svět "berlíňáci", nejsympatičtější střely všech dob.

DOPORUČENÍ JEDNOHO STOLU

Doporučuji k mírové konferenci stůl mé babičky, která, sedíc za ním, náhle přerušila hádku s dědečkem, přičemž natáhla ruku a čekala, dokud se jí jiná ruka, ta velká ruka dědečkova, váhavě nedotkla. Tento stůl ze špatného smrkového dřeva, starý jako babiččin vrásčitý úsměv, tento stůl doporučuji.

Rudolf Otto Wiemer

VAROVÁNÍ STROMŮ

Tubal-Kajin udělal železné sekery a bronzové nože. Když se o tom doslechly stromy, zděsily se a začaly naříkat. Bůh se jich zeptal: "Co je vám?"

Odvětily: "Vydržíme vedra i zimu, vzdorujeme bouřlivému větru. Obdaruáváme lidi i zvířata stínem, když slunce nemilosrdně pálí a dáváme jim přístřeší za prudkých dešťů. Ptáci si staví hnízda v našich větvích a malá zvířata se ukrývají v našich kmenech. Nyní dělá Tubal - Kajin nástroje, jimiž nás lidé mohou zničit v okamženi. Začnou u větví a nakonec bude na zemi ležet celý kmen."

Bůh pravil stromům: "Nedávejte jim nic na topůrka k železu! Pak vám železo nemůže uškodit. Bez topůrka je každé železo k nepotřebě."

Právě tak je tomu i s lidmi. Pokud nebudou dělat zbraně a nebudou je ani používat, potom nebudou žádné války.

rabín Samuel Avidor Hakohen

JE TO VE VAŠICH RUKÁCH

V jednom vzdáleném městě žil starý moudrý muž. Byl oblíben v celé zemi a vždy, když někdo z jeho blízkých měl starosti, přišel k němu, aby mu poradil, neboť ten starý moudrý muž mohl čerpat z bohatých životních zkušeností, a tak dával vždy dobré rady.

To však vzbuzovalo závist lidí, kteří by rádi byli považováni za moudré a rozumné. Rozhodli se proto, že mu nastraží past.

Ale jak na to?

Po delším přemýšlení dostali nápad: chtělo by to chytit maličkou myšku, přinést ji tomu starému muži v zavřené dlani a zeptat se ho co je v té dlani skryto. Kdyby ten starý muž odpověděl správně, jistě by ztroskotal na další otázce, totiž, zda se jedná o myšku živou či mrtvou. Kdyby odpověděl, že jde o myšku živou, mohl by člověk tu dlaň stisknout a myška by byla mrtvá.

Kdyby ale odpověděl, že jde o mrtvou myš, mohl by člověk dlaň otevřít a myška by vyskočila ven.

Takto domluveni, objevil se před starým moudrým mužem a zeptali se jej tak, jak bylo ujednáno.

Po krátké úvaze odpověděl ten muž na první otázku: "To, co držíte v ruce, může být jen úplně malá myška."

"No dobrá," řekli ti závistivci, "můžeš mít pravdu, ale jedná se o myšku živou, nebo mrtvou?"

Ten starý moudrý muž chvíli kroutil hlavou sem a tam, pak se podíval těm lidem do očí a řekl: "Jestli je to, co držíte v dlani, živé či mrtvé, to je pouze ve vašich rukách."

SVĚTOVLÁDA A CHOV KONÍ

Pán Žluté země se zeptal chlapce od koní: "Světovláda sice není tvým zaměstnáním, můj synu, ale přesto bych se tě chtěl zeptat, jak se vládne světu."

Malý chlapec odmítl odpovědět.

Když se však pán žluté země zeptal znovu, tu ten malý chlapec řekl: "Vláda nad světem se vůbec neliší od chovu koní. Člověk se prostě musí vyhnout všemu, co může koním škodit. Nic víc."

Tu se mu pán Žluté země dvakrát poklonil až k zemi, nazval jej svým nebeským mistrem a uchýlil se do ústraní.

Čuang-c'

DVA MNIŠI

Dva staří mniši bydleli společně v jedné cele a nikdy se ani v nejmenším nepohádali. Tu řekl jeden druhému:

"Pusťme se přece také jednou do sporu, jak to dělají jiní lidé!"

Ten druhý však odpověděl: "Nevím, jak začít hádku."

Tu mu řekl ten první: "Podívej, postavím tady mezi nás cihlu a řeknu: je moje. Potom ty musíš říci: není tvá, ale má. A z toho vznikne výměna názorů a hádka."

Když pak postavili mezi sebe cihlu, řekl ten první: "Je má."

Ten druhý odpověděl: "Myslím, že je má."

A když ten první opět řekl: "Není tvá, ale má!" - tu mu ten druhý odpověděl: "Dobrá, když je tvá, tak si ji vezmi!"

Pak už nenalezli žádný důvod ke sporu.

KAMENY

Můžeš kameny koupit,
Mohou ti kameny darovat,
Můžeš o kameny klopýtout,
Mohou po tobě kameny házet -
Jsi-li však pravý muž,
Pak můžeš ze všech kamenů,
Pocházejí-li odkudkoli,
Postavit zeď pro svůj dům.

Michael Quoist

KAMENY PRO ČI PROTI MÍRU

Jsem kamenem úrazu.
Jsem tvrdý jako kámen.
První házím kamenem.
Kladu kámen do cesty.
Valím kámen.
Odklízím kámen z cesty.
Dávám kamení místo chleba.
Padá mi kámen ze srdce.
Pokládám základní kámen.
Kamením.
Přeskakuji kameny i klacky na cestě.
Zasazuji poslední kámen.
Jdu po kamenité stezce.
Stavím na kamenných základech.
Stavím kámen po kameni most, cestu.

NÁVRH NA VELIKONOČNÍ PÍSEŇ

Země je krásná a lehce se žije v údolí naděje. Modlitby jsou vyslyšeny. Bůh sídlí blízko za plotem.

Noviny neví nic o stavbě věže. Nůž nenalézá vraha. Ten se směje s Ábelem.

Trávník je věčně zelený jako vavřín. V hlavní děla hnízdí holubi.

S klidem přilétá moucha k smrtícímu kotouči. Všechny cesty jsou otevřeny. V atlasu chybí hranice.

Slovo je srozumitelné. Kdo říká "Ano", myslí "Ano", a "Miluji tě" značí "Teď a navěky".

Hněv hoří pomalu. Ruka chudého není nikdy bez chleba. Výstřely se zastaví v letu.

Anděl stojí večer u brány. Má obvyklé jméno a když umírám říká: "Vstaň!"

Rudolf Otto Wiemer

O sestřích a bratřech, o otevřenosti a solidaritě

SETKÁNÍ S MATYÁŠEM V 16:26

Potkal jsem jednoho mladého muže,
zdravého jak řípa, módně oblečeného, se sportovním vozem.
I zeptal jsem se ho náhodou, jak se cítí:
"To je otázka," řekl, "k poděláním!"

Zeptal jsem se, trochu nesměle,
těžce postižené starší ženy
na invalidním vozíku, jak se jí daří:
"Dobře," řekla, "daří se mi dobře."

Tady je vidět, pomyslel jsem si,
že člověk má vždy
soucit s nepravými lidmi.

Lothar Zenetti

MIMOCHODEM

"Mimoходом," ptá se mne můj soused,
"jak se daří?"
Neptá se proto, že by chtěl jít se mnou,
ptá se proto, že chce jít dál.
Odpovídám: "Jde to."
Ale tak to nejde.
Tak ne!

Rudolf Bohren

ALE PANEBOŽE, VŽDYŤ TO JSEM JÁ

Moje matka se mnou dříve hrávala jednu hru, která se jmenovala: "*Ale Panebože, vždyť to jsem já!*"

Všechno se přihodilo jednoho dne, když mi bylo osm nebo devět let. Už si na to přesně nevzpomenu, vzpomínám si však jasně, že matka a já jsme šly jednoho nádherného odpoledne po ulici.

Stalo se to úplně nenadále - náhle jsem se chtěla málem rozsypat smíchy. A když se mne matka zeptala, cože je tady prý tak komického, ukázala jsem na jednu velmi, velmi tlustou dámu, která se jako kachna kolébala před námi.

Náhle zůstala matka stát jako zasažena bleskem. Pustila mou ruku. Už se neusmívala a její první slova, jimž jsem nerozuměla, zněla rozhořčeně. Pak se shýbla, až byly naše obličejy navzájem velice blízko sebe a řekla: "*Ale Panebože, vždyť jsem to já! Můžeš to říci, mé dítě?*"

Opakovala jsem to, ale nepochopila jsem, co to znamenalo. Pak matka řekla:

"Uděláme si z toho hru. Pokaždé, když uvidíš někoho, kdo je příliš silný nebo hubený, šilhavý nebo kulhavý, nějak znetvořený nebo nehezký - tak si představ, že vězíš v jeho kůži a on ve tvé."

To se mi zalíbilo. A pak jsem tu hru hrála pořád a z roku na rok se tak učila tomu: "*Ale Panebože, vždyť to jsem já!*"

Gloria Swansonová

TAKOVÉ JE TO S ANDREASEM

Když Andreas potřebuje nové boty, řekne: "Potřebuju boty."

Když Andreas potřebuje peníze, řekne: "Potřebuju peníze."

Když Andreas potřebuje sešity do školy, řekne: "Potřebuju sešity."

Ale -

když se ve škole

píše písemka, pak neřekne nic.

Když se Andreas ptají: "Jak ti to jde ve škole?"

pak řekne: "Dobře."

Jinak nic.

Když rodiče vidí jeho špatné vysvědčení, ptají se: "Proč jsi nám nikdy nic neřekl?"

"Měl jsem strach" řekne Andreas.

"Proč?" ptají se rodiče.

"Říkáš přece jinak všechno!"

Tu jim Andreas neodpoví.

Rodiče se na něj oboří:

"Budeš nám teď říkat vždycky všechno?"

Naléhají na něj tak dlouho, až řekne ANO.

Jinak nic.

Takové je to s Andreasem.

Rolf Kreuzer

MANNIHO SANDÁLY

Manni je velký, je už skoro tak velký jako chlapci, kteří smějí jezdit na mopedu. Má už také chmýří na bradě, je to vidět, když slunce svítí na jeho obličej. Ale mluví ještě jako malé dítě.

Lidé říkají: "Manni to nemá v hlavě v pořádku." Děti říkají: "Je pitomý."

Manni dostal nové sandály, byly ze světlé kůže. Manni se musel pořád dívat na své nohy, tak krásné se mu ty sandály zdály.

Postavil se přede dveře domu. Sandály se leskly na slunci. Manni pohnul prsty na nohou a nová kůže zavržala. Sehnul se a přejel po nich ukazovákem. Pocítil, jak jsou hladké. Děti přišly ze školy. Viděly, jak tu Manni stojí, a jeden chlapec řekl: "Co, ty pitomče?"

A druhý řekl: "Dej si pozor, Manni, slunce ti tu tvou tlustou šišku úplně vysuší."

Všichni se smáli a Manni se smál také. Vůbec nerozuměl tomu, co mu říkali. Jen se radoval, protože tu byli a protože se s ním bavili.

Teď chtěl také něco říci. Otevřel ústa, ale vyšly jen sliny a stékaly mu po bradě a řídkých vousech.

Jedno děvče řeklo: "Už zase slintá!"

Tu však přece jen cosi zaznělo z Manniho úst - jeho silný jazyk vyslovil: "-dály!"

Ale děti šly dál.

Manni je dohnal. Chytil pevně jednoho z malých chlapců a zvolal: "S-dály! Nové!" Chlapec měl strach z Manniho obličej, chtěl se vytrhnout, ale Manni držel pevně jeho paži. Chlapec se přece musel dotknout těch sandálů, musel ucítit tu hladkou kůži. Manni strhl jeho paži dolů. Manni byl silný.

Chlapec stoupl Mannimu na nohu, ten zakřičel a ostatní děti se vrátily. Odstrčily Manniho a nadávaly mu.

"Ty s těmi blbými sandály!" křičely. "Nech toho malýho na pokoji!"

Přitiskly Manniho ke zdi a pak stoupl jeden z nich na Manniho pravou nohu, nastoupl na levou a smál se při tom.

Pak to dělali všichni, šlapali Mannimu na nohy. Jen děvče ne, to stálo u toho a přihlíželo, jak dupali Mannimu po nohou, až nové sandály ztratily lesk a byly poškrábané a zaprášené od špíny chodníku. Manni to tiše snášel. Nebránil se, neříkal nic. Pak přišla nějaká žena. Zlobila se na děti. Manni uviděl, jak jí zčervenal obličej, zpozoroval, že byla rozhněvána.

Děti utíkaly pryč a Manni běžel také. Měl strach z té ženy. Běžel domů, k matce.

Řekla: "Manni, co jsi dělal? Takové krásné sandály!" Nedokázal jí vyprávět, co děti dělaly. Třásl se, těžce dýchal a lapal po vzduchu. To bylo takto vždy, když byl rozčilen.

Matka čistila boty a Manni ji při tom pozoroval. Radoval se, už se zase smál. Ale sandály už nebyly znovu jako nové, měly příliš mnoho škrábanců. Když to Manni uviděl, nechtěl si je již znovu obout. Ale matka to chtěla a tak si je Manni znovu obul. Odpoledne vyšel znovu na ulici. Děti jezdily na svých kolech. Manni stál na obrubníku a ony kroužily kolem něj. Smál se, radoval se, že smí být s nimi, že se smí na ně dívat.

Říkaly: "No, ty jsi tu taky?" A dělaly, jako by se nic nestalo.

Ursula Wölfelová

HODINU CHYBĚLO ZÁBRADLÍ

Jednoho dne ráno najednou neměl starý krásný most s mnoha sochami žádné zábradlí. Kudy jinak procházela téměř metr vysoká kamenná obruba, nebylo nyní vůbec nic. Bylo vidět bez překážek dolů na nábreží, na zdymadla, na řeku, která teď plynula kolem pomalu, tmavá a nepřívětivá.

Auta v prostředním pruhu dálnice to měla dobré. Řidiči stěží zpozorovali, že s tou stavbou není něco v pořádku. Byl jim rezervován pevný pruh jako dálniční trasa, a tak jeli toho rána nepřiliš rychle, ale plynule nahoru na most a pak zase dolů. Ale chodci!

Jistě, školáci, nebo alespoň většina z nich, se vychloubali, že netrpí závratí a šli bez rozpaků dál, ovšem těsněji a blíže k silnici než jindy. Ale malá děvčátka! A ženy! A staří lidé!

Pak však vzal jeden mladík za ruku jednoho starce, učeň nabídl své rámě stařence a vysoký vousáč se ujal invalidního vozíku jednoho postiženého. Člověk by ani nevěřil, že tak mnoho mladých lidí chodilo denně mezi sedmou a osmou hodinou přes ten most.

Všichni chodci přešli ve zdraví na druhou stranu. Nevznikla žádná tlačeni-ce. A ani známka nervozity, nikdo nenadával. Skoro se zdálo, že se lidé více smějí, než jiného rána. Když byl někdo zvláště ustrašený, vzali ho hned dva mezi sebe a žáci vyšších tříd nezůstávali pozadu za svými už pracujícími vrstevníky.

Samozřejmě, že někteří lidé, jejichž kanceláře se nacházely v blízkosti mostu, ještě dříve než odložili kabát, upozornili městský stavební úřad. Ale protože si tam až do čtvrtého či pátého telefonátu mysleli, že je to aprílový žertík, přijel pohotovostní vůz na most teprve v osm hodin. V tu dobu však most již svoje jedinečné kouzlo opět ztratil: v obou směrech se táhla zábradlí téměř metr vysoká z pevných kamenných kvádrů, jako již po staletí.

Jeden z volajících se přestal hádat se zástupci úřadu a bručel cosi o nebi nad mostem. Jeho soused však dále tvrdil, že zábradlí u mostu chybí. To mu však vyneslo jen posměch mužů ze stavebního úřadu. Šéf té malé skupinky si

chtěl dokonce poklepat na čelo, ale nakonec toto sporné gesto ještě včas změnil tím, že se poškrábal ukazovákem za uchem. Nakonec celá skupina nastoupila do auta a vrátila se zpět na úřad.

Tohoto dne si mnoho lidí ve městě stále povídalo jak jsou dnes mladí lidé - když se jim k tomu dá příležitost - přece jen laskaví.

Berthold Lutz

PŘÍBĚH O DÍTĚTI, KTERÉ NEROSTLO

Žilo jednou v jednom velkém městě dítě, které mělo světlou pleť a bylo v osmi letech ještě velmi malé, mnohem menší než děti jeho věku. Jeho spolužáci se mu proto často vysmívali. Přestože se při jídle v poledne i večer vytrvale snažilo, zůstávalo pořád malé, mnohem menší než děti v jeho věku. Bylo z toho smutné a plakalo tak hořce, že ho rodiče stěží dokázali utěšit.

Jednoho dne uvidělo na školním dvoře dítě s tmavohnědou pleť, právě tak malé, jako bylo ono samo, mnohem menší, než všechny děti v jeho věku. Také na hnědé dítě se jeho spolužáci často zlobili.

Obě děti se pak potkaly na cestě domů.

"Je ti už taky osm let?"

"Ano," odpovědělo hnědé dítě, "ale moc nerostu."

"Stejně jako já," prohlásilo bílé dítě. "Co myslíš, vyrosteme už brzy?"

"Moc bych to chtělo" ozvalo se to druhé.

Obě chvíli mlčely, přemýšlely a prohlížely si jedno druhé. Nakonec se to hnědé zeptalo:

"Snad bychom mohly být kamarády?"

"Tak dobře," zaradovalo se bílé dítě. "Ty a já patříme dohromady. Jsme jiné než ostatní děti a přeci jsme si obě úplně podobné."

Od té doby zůstaly bílé a hnědé dítě pořád spolu.

Günter Riediger

PŘI SOBĚ NEBO NAD SEBOU?

Nejmenší písmeno hebrejské abecedy znamená "Jota" ("J") nebo "Jud" (Žid). - Používá se ke zkracování Božího jména, které se u Židů z posvátné básně nevypisuje. Z toho lehce vzniká slovní hříčka ke slovu "Jude".

Jákob Jicchak o tom vypráví:

Jaké to je, když dva spolu přátelsky popíjejí a oba se cítí úplně stejně a nikdo z nich se už nevyvyšuje nad toho druhého, to jsem zjistil, když jsem se

začal učit abecedu. Tu jsem uviděl v knize před sebou písmeno J (Jud), které se tak velmi podobá tečce a zeptal jsem se učitele: "Copak je to za malou tečku?"

"To je písmeno J (Jud)," řekl.

"To stojí taková malá tečka vždycky sama," zeptal jsem se, "nebo můžou u sebe stát taky dvě?"

"Když u sebe stojí dvě J," řekl učitel, "tak to znamená Boží jméno, budiž pochváleno!"

Brzy nato jsem viděl, že ve Svatém Písmu stojí na konci každého verše dvě tečky nad sebou. Nevěděl jsem ještě, že je to rozdělovací znaménko a považoval jsem každou z těchto obou teček také za písmeno J.

"Zde," řekl jsem učiteli, "stojí všude Boží jméno, budiž pochváleno!"

"Ale ne," odpověděl učitel, "všimni si: když dvě J stojí při sobě, tak je to Boží jméno, když však jedno stojí nad druhým, tak to není Boží jméno."

Martin Buber

ZMAŘENÉ DOROZUMĚNÍ NÁRODŮ

Chtěli si spolu hrát
neměli ještě žádná slova
jen gesta
a dvě matky
ze dvou světů.
Jedna nosila
na hlavě
tradice,
druhá
pýchu,
a ta to byla
která křehkým začátkům
dorozumění národů
učinila
radikální konec.

Ilse Kibgisová

NA TO JSOU ZÁKONY

Zaskřípaly brzdy, bezprostředně poté došlo k nárazu. Třísťilo se sklo. Vzduch prořízl plech s ostrými hranami. Šedivý ford stál napříč, měl zmáčknutý chladič. Právě přední dveře se vymrštily a vypadl ven muž v bezvědomí a silně krvácel.

Nákladní auto, do nějž ford narazil v nadměrné rychlosti, vypadalo téměř nepoškozeně: promáčklý blatník, rozbitý reflektor - to se nepočítá. Černý řidič sešplhal ze svého vysokého sedadla a běžel k nešťastníkovi. Na okraji silnice se shromažďovali zvědavci.

"Viděli jste to..." supěl řidič. "Nejsem vinen." Sklonil se nad mužem v bezvědomí.

"Nedotýkat se!" křičela žena. "Musí se zavolat sanitka. A policie."

Žena měla světlou kůži a cizí přízvuk - pravděpodobně Evropanka.

Za zadním sklem šedivého forda se vynořil malý, poděšený obličejík.

"Dítě!" křičela cizí žena. "Vždyť je tam uvnitř dítě..." Přeběhla přes ulici a pokoušela se otevřít dveře. Vzpříčily se. Dítě bubnovalo pěstičkami do okenní tabule. Mělo vytřeštěné oči, otevřená ústa a křičelo bezzvučně, nevydalo ze sebe hlásku.

Černý řidič popadl kliku u dveří. Na spáncích mu vystoupily žíly. Otevřel násilím dveře.

Cizí žena chtěla dítě odvést na kraj cesty. Položila mu paži na ramena, dítě se však vzpíralo. Zůstalo stát a upřeně hledělo na muže na zemi.

Zdálí bylo slyšet zvuk policejního auta. Současně dorazila i sanitka s blikajícím modrým světlem. Vyskočili z něj tři černí zdravotníci: jeden starší šedovlasý a dva mladší. Pádili s nosítky k nešťastníkovi a náhle se uprostřed běhu trhaně zastavili a zůstali stát jako přibití. Paže jim poklesly.

"Pospěšte si přece!" volala cizí žena.

"Nesmíme." Šedovlasý potřásl hlavou. "Černošská ambulance nesmí vzít žádného bělocha. Tak jako bělošská ambulance nebere nikoho černého."

"Ale on vykrvácí!" křičela žena.

"Prosím," řeklo dítě úpěnlivě. "Prosím, vezměte mého tátu do nemocnice."

"Nesmíme. Zákon to zakazuje."

Z policejního auta vystoupili dva policisté.

"Jaký zákon?" ptala se žena. "Nerozumím tomu."

"Váš bělošský zákon."

"Hej, nebuď drzý, černocho!" pohrozil jeden z policistů. Prohlížel si zničený vůz, muže na silnici, ženu a dítě.

Dav lidí houstl.

Jakýsi muž nadával: "Tihle zatracení negři! Ano na to jsou zákony! To by ještě chybělo: běloch v černošské nemocnici! Díky Bohu, že jsou na to zákony."

Cizí žena řekla: "S Bohem to nemá nic společného."
Černí zdravotníci nastoupili do sanitky.
Dítě plakalo.

Mira Lobelová / Natal/ Jihoafrická republika

TENHLE ČLOVĚK BYL NEGR

Mám-li být upřímná, také jsem se cítila trochu směšně, když stál poprvé přede mnou. Poněkud ostychnavě zazvonil a já si pomyslela: to může být on! A byl to on. Kdo by také ráno o půl deváté v úplně obyčejném pracovním dni zvonil? Hans byl už v kanceláři, děti ještě ležely v posteli a já právě pročítala v novinách náš inzerát: Pokoj k pronajmutí pro svobodného muže, slunný, na klidném místě, se zvláštním vchodem atd. Můj muž řekl "Uvidíš, sotva noviny vyjdou budou lidé zvonit." Měl pravdu.

Byl obrovský. Měl vysoké čelo a kudrnaté vlasy. Byl dobře oblečen a mluvil velmi kultivovanou němčinou, i když ne bez chyb. Jenže všechno, co čouhalo ze šatů, bylo tmavohnědé. Krátce a dobře: byl to negr! Jistě inteligentní, jistě dobře placený negr, ale, jak se říká, černý jako kafe.

Také vím, že jsem se rozzlobila. Mám zrovna takový hloupý zvyk jako jako mnoho lidí, které jinak nepovažuji za dobré. Zvažovala jsem první kladný dojem s tím, že ten člověk byl černoch. Nelišila jsem se ani o vlas od ostatních. Stál přítom v našich dveřích od bytu a ptal se skromně, zda jsme inzerovali ten pokoj v novinách. Řekla jsem: ano, to jsme byli my. Zeptal se znovu po chvílce rozpačitého mlčení - jako by mi chtěl dopřát čas, abych si zvykla na jeho tmavohnědou barvu - zda je pokoj už pronajat. Jako by mi chtěl vyjít vstříc, tak to vypadalo. Jako bych měla přijít na nápad říci mu rychle: "Ano, milý pane, je mi velice líto, ale já ten pokoj skutečně před pár minutami pronajala jednomu studentovi. Ráda bych vám ho přenechala, ale vidíte sám..."

Navzájem bychom se na sebe přátelsky usmáli, a nestalo by se nic, než že by byla do světa vypuštěna jedna ze lží, které se již staly zvykem. také už mi ležela na jazyku, to přiznávám, ale nepřešla mi přes rty. Zastyděla jsem se. Červeň se mi vehnala do obličej, zatímco jsem koktala: "Ano, pane..." - Collins, řekl - "...ten pokoj je ještě volný!" Připadala jsem si velice odvážná. pustila jsem ho dál. Zavedla jsem ho do pokoje a uviděla jsem ihned, jak moc se mu zalíbil. Nábytek, pohovka, závěsy, slunce - všechno. Celý zářil, když řekl: "Velmi rád bych to vzal."

Přirozeně jsem se ptala sama sebe, co tomu řekne Hans. Myslela jsem také na děti. Nebyla jsem si také úplně jistá, jak budou reagovat sousedi. Bydlíme v takovém nóbl domě s automatem na odpadky a s podzemní garáží, kde děti nesmějí běhat přes trávník. Napadla mne i jedna taková hloupá noticka v

novinách, kde se něco stalo s nějakým negrem. Na to všechno jsem tedy myslela, ale řekla jsem mu: "Počkejte chvíli, zatelefonuji jen svému muži." Byla jsem připravena bojovat jako lvice, kdyby Hans řekl, že to nepřichází v úvahu.

Ale co to tu vykládám? Hans přišel rychle domů a o čtvrt hodiny později bylo vše vyřešeno. Collins se nastěhoval.

Dneska již mu všichni říkáme delší dobu John a děti na něj volají Džóóóny. Už dlouho je víc než podnájemníkem. Je to náš kamarád. A co říkají lidé? Ale co, k čemu vlastně máme ústa a myšlení? O tom se dá přece vykládat stále.

Jen s jedním se nedokážu vypořádat. S jeho velikostí. Metr devadesátpět je prostě příliš, když já měřím jen metr padesátdevět. Vzhlížet vzhůru k mužům, to nikdy nebyla moje silná stránka.

Kurtmartin Magiera

SKLÁDKA

V temnotě neměli žádné obličej. Nic než své dvě lidem podobné siluety, těla zajedno se svými stíny. Nedali se rozlišit a přece byli tak rozdílní. Ten první, nehybný, s pasivitou naprosté nevinnosti či lhostejnosti, byl vlečen po zemi. Ten druhý, sehnutý, namáhavě oddechující, jej vlekl křovím a odpadky. Občas se zastavoval, aby se nadechl. Pak jej znovu zdvihl a ohnul se ještě níže pod jeho vahou. Do všech stran se šířil zápach stojaté vody v potoce: zesílil ještě nasládlým pachem rezavějícího šrotu a zvířecích výkalů, jenž stoupal ze skládky a tetelil se v dusném vzduchu tak, že si muž občas ovíval tvář pohybem ruky. Na trávě na sebe narážely skleněné a kovové štěpiny, avšak nikdo z těch dvou neposlouchal to pravidelnéprízračnému cinkání, ani tlumenému hluku města, které vypadalo, jakoby se pod ním třásla země. První někdy zůstal vězet ramenem ve vzpurném křoví či mezi dvěma kameny - ten druhý to pak řešil zpětným trhnutím a nadávkou, nebo při každém pohybu ze sebe vyrážel naříkavé "hej-rup", jako by si dal na ramena zvlášť těžký náklad. Bylo zřejmé, že mu ten muž připadal každým okamžikem těžší a těžší. Nejen kvůli odporu, jenž před ním vyvstával při každé překážce: spíš to byl skutečně strach, odpor nebo nenávisť, které zeslabovaly jeho síly, takže si přál, aby s tím byl hotov co možná nejrychleji.

Zpočátku jej vlekl na rukou. Kdyby noc nebyla tak temná, člověk by mohl spatřit, jak byly do sebe zaklesnuty jako při zachraňování. Když tělo zůstalo zase jednou kdesi vězet, popadl jej za nohy a vlekl vzadu za sebou. Hlava toho druhého směšně poskakovala, jako kdyby se radovala ze změny polohy. Kámen, vržený autem v jedné ze zatáček jako by náhle rozesel žluté světlo, které ozářilo hromadu odpadků a nerovnosti půdy. Vlekoucí se vrhl k zemi

vedle toho druhého. Okamžik se podobali pod tímto bledým tahem štětce strašidlům, ten první bledý a vylekaný, ten druhý umazaný zemí a bez výrazu - avšak okamžitě byli opět pohlceni temnotou.

První muž se zvedl a vlekl toho druhého ještě o kousek dál. Už se však dostali na místo, kde rostlo vyšší křoví. První druhého upravil, přikryl odpadky, suchými větvemi a šterkem, jako by jej chtěl chránit před zápachem, který visel nad tím místem, nebo před blížícím se deštěm. Zastavil se, ořel si rukou pot z čela, zešíroka se rozkročil a vztekle si odplívl.

Tu zaslechl naříkání, které jej poděsilo, pronikalo slabě a zajíkávě z křoví. Případalo mu, jakoby mu ten druhý začal nadávat ze svého hrobu hlasem novorozence. Chtěl utéci, byl však oslepen ohnivým paprskem blesku, jenž prolal kvádr temnoty a ukázal mu, jak málo se dostal dosud kupředu. Přemožen nechal klesnout hlavu ke straně. Klekl si a naslouchal napjatě ve směru, odkud přicházelo to jemné, zajíkávé a přece pronikavé vrnění. Nedaleko hromady se dal rozeznat světlý obrys. Muž zůstal chvíli nerozhodnut. Vstal a udělal několik váhavých kroků, aniž se vzdálil z místa. Vrnění jej strhávalo krok za krokem zpět. Těžce dýchaje klekl podruhé, natáhl ruku. Rozevřel raneček papíru. Mezi listy novin se zmítala lidská bytost. Muž ji vzal do rukou. Jeho pohyby byly neohrabané a mechanické, jako by následoval jakýsi vnitřní popud. Pomalu se napřímil, stáhl ze sebe v náhlém pohybu, kvůli té nekonečné bezbrannosti svůj kabát a zabalil do něj to vlhké, plačící stvoření.

S tímto naříkáním v rukou se vzdaloval stále se zrychlujícími kroky, téměř během, ze skládky a zmizel v temnotě.

August Roa Bastos (Paraguay)

ZAČÁTEK SEZÓNY

Dělníci přišli se svou tabulkou a dřevným kulem, na nějž měla být přibita, na začátek osady, která ležela vysoko v horách v posledním průsmyku. Byl horký den pozdního jara, hranice sněhu se již stáhla nahoru ke stěnám ledovce. Všude byly zas louky v plném květu, kopretin bylo nesčíslně, nadýchaná pampeliška nadouvala svou hlavičku nad mléčnými stonky. Upolíny, které byly jako namazány žlutou smetanou, pukaly štěstím a v zářivých tůních malých hořců se zrcadlila neuvěřitelná modř nebe. Také domy a hostince byly jako nové: jejich okenice čerstvě natřené, šindelové střechy dobře vyspravené, živé ploty ostříhané. Ještě chyběli jen cizinci, letní hosté - učitelky, odvážní Sasové, rodiny s mnoha dětmi, horolezci, ale především majitelé aut ve svých velkých vozech .... mercedesech, fiatech a oplech blýskajících se chromem a sklem. Přikutálely by se peníze. Vše bylo k tomu připraveno. Tabulka přijde k těm ostatním, jako jsou "Úzká zatáčka k umrlčí hlavě", kilometrovníky a

tabulky pro chodce: "Dvě minuty ke kavárně Alpská růže." Na místě, kde chtěli muži kůl zatlouci do země, stál dřevěný kříž. Nad hlavou Kristovou tam byla také připevněna tabulka. Její nápis byl až doposud takový, jak jej navrhl Pilát: I.N.R.I. - zklamání nad tím, že to v podstatě mělo znamenat: on jen tvrdí, že je král, ztratil během staletí na síle. Oba muži, kteří nesli na svých ramenou kůl, tabulku a velkou lopatu, aby zahrabali kůl do země, složili vše pod křížem u cesty, třetí tam postavil bedýnku s nářadím, vedle kladivo, kleště a hřebíky a vesele si odplivl.

Nyní se ti tři muži radili, na kterou stranu by měl být nápis na tabulce nejlépe obrácen: měla sloužit pro všechny, kteří by vstupovali, či lépe řečeno vjížděli do vesnice širokou cestou přes údolí: měla být poutačem a neměla být opomenuta. Proto došli k závěru, že tabulku upevní nedaleko kříže, do jisté míry jako pozdrav, který vesnice posílá vstříc každému cizinci. Bohužel se ukázalo, že by kůl musel být zasazen do dlážděného obložení benzínové pumpy - věc, která sama o sobě byla zakázána, protože by to vozům, zvláště pak větším, vadilo v otáčení. Muži tedy vlekli kůl ještě o kousek dál nahoru až k obecní louce a chtěli již začít s prací, když je napadlo, že je to už příliš daleko od místní tabule, nesoucí jméno obce, k níž toto místočko patřilo. Když si tedy vesnice chtěla dělat nárok na přednost této tabulky a jejího nápisu pro sebe, musela by se zas posunout blíže - nejlépe právě proti kříži, takže by vozy i chodci museli míjet oba.

Tento návrh, který učinil muž s hřebíky a kladivem schválen. Druzí dva vzali na svá ramena kůl a dověkli jej před kříž. Nyní měla tedy stát tabulka s nápisem naproti kříži: avšak ukázalo se, že prastarý buk, jenž právě zde rozprostíral své větve s obrovským rozpětím jako madona svůj plášť, by zakrýval v létě nápis a jeho stín by jeho význam sice nestíral, ale přinejmenším oslabil.

Zbývala proto jen druhá strana vedle kříže, protože ta první, u benzínové pumpy, by do jisté míry označovala místo lotra po levici, bylo nyní definitivně vybráno místo napravo. Dva muži vykopali půdu, třetí rychle přitloukl tabulku silnými údery, pak společně postavili do jámy kůl a obložili jej kolem dokola velkými kameny z pole.

Jejich činnost nezůstala utajena. Školáci se mezi sebou pohádali o čest pomáhat při tom, podávat kladivo, hřebíky a hledat vhodné kameny. Také několik žen se zastavilo, aby si pozorně prostudovaly nápis. Dvě jeptišky, jež znovu plnily květinovou vázu u paty kříže, na sebe nejistě pohlédly dříve, než šly dál. Na muže, kteří přicházeli z lesa či z pole, to účinkovalo různě: někteří se smáli, jiní vrtěli hlavami aniž co řekli - většiny se to nijak nedotklo a nedávali najevo ani souhlas, ani odmítnutí, ale bylo jim jedno, jak by se ta věc vyvíjela dál. Celkem vzato, mohli být ti muži s účinkem spokojeni. Kůl, rovný jako svíčka, nesl tabulku se zdaleka viditelným nápisem, odpolední slunce svítlo jako prst nad písmeny na coul velkými a vedlo každého pomalu blíž, jako výrok soudce k tabuli..

Také zakrvácený Kristus, jehož bledá, zakrvácená hlava byla ve smrti nachýlena k pravé straně... Vypadal, jako by se z posledních sil snažil přecíst si nápis: zřejmě se týkal i jeho, alespoň lidé ho považovali za jednoho z nich. Měl nyní dlouze, tak jak dlouhé bylo jako jeho utrpení, čelit tomuto nápisu.

Když muži opouštěli místo s křížem a znovu balili své nářadí, prohlédli si všichni tři ještě jednou spokojeně tabulku s nápisem. Hlásala: "V těchto lázních jsou Židé nežádoucí."

Elisabeth Langgasserová

BÍLÉ BUNGALOVY NA KOPCÍCH

Venku na školní cestě stála dlouhá řada stromů s malými, kyselými plody manga. Ale nebylo již možno čekat. Bylo tu příliš mnoho hladových a chtivých dětí. Kamení létalo nahoru a dolů nepadalo jen ovoce, ale rovnou celé větve s nezralými plody. Sluneční svit následoval po ránu krátký, nezvykle jemný déšť: trávničky táhnoucí se od bělošských kopců stranou daleko dolů, byly mokré. Vlhkost zde i tam neuvěřitelně změkčila otvory v písku, hračky bělochů na golfovém hřišti. Čas od času se sluneční paprsek odrazil od krůpějí vody spočívajících na trávnicích a na listech ibišků, bodl do očí a zmizel. Tři chlapi v khaki košilích běželi jak o závod vzhůru, až jim šle padaly z hubených ramenou. Voda nezadržitelně stékala dolů na čistou, štavnatou půdu plnou stružek, rozdělujících stráň, a dole se mísila s nečistotami, které nebyly svedeny do kanálů. Voda přicházející z kopců je vždy tak čistá jako voda nepoužitá, nebo voda, kterou používají bezkrevní duchové. Je tak čistá, že ji dole používají všichni malomocní, aby si vyprali šaty a omyli rány, majíce tak prospěch z čistoty vody dřívě, než se stane stokou.

Na bílé bungalovy na kopcích neházely žádné hladové děti kameny, a manga, která by jinak již dávno zmizela, tam visela těžká, zralá, krásná a bílý muž v bungalovu už ani neměl chuť je jíst. Sluneční světlo dopadající na holé krky nad khaki límcem a krátké šelestění vlhké trávy pod nohama, šplhajících nahoru k zářivým bílým bungalovům s ploty. Byly to ploty bílé a vysoké, se špičatými a lesklými tyčkami, a husté živé ploty, jejichž krásná zeleň skrývala trny - překážky v hledání mandlí a ořechů u bílého muže. Mandle jsou zde tak velké jako mango a některé tak zralé, že úplně zčervenaly. Tady visí manga obrovská a zlatá a zvenčí se dovnitř dívají chtivé oči. Jeden z chlapců našel v živém plotu díru u země. Úzký otvor, tři chlapi, tři khaki košile roztrhané trny a ušpiněné. Snad je pravda, že běloši žijí pohromadě jako živí duchové. Na místě, kde bydlí lidé, je mrtvé ticho. Je však nemožné nahlédnout do domu kvůli drátěným sítím na oknech. Neleží tu nic než dlouhá hůl. Kameny se nikdy neházely na bungalovy bílého muže. Tak tisknou tři malí chlapi svá

žáda k bungalovu bílého muže a rychle sbírají spadaná zralá i nezralá manga. Zůstávají potichu. Bílý muž, pokud existuje, se nesmí vzbudit. Pak náhle zaslechnou zevnitř kroky. Tolik manga, tak velké mandle, a to všechno zde nechat ? Díra je příliš úzká a trny bodající skrz khaki košili jsou velmi ostré. Pohled zpátky přináší děsivé podoby dvou psů - vypadají mnohem hrozivěji, než čísi rozhněvaný otec. Není těžké běžet dolů ze strmého kopce. Psi jsou ale rychlejší. Tak velkou rychlost překoná jen dobrý běžec! Chlapec je spokojen, že dokáže běžet tak rychle. Ale trávník je tvrdý a bolí to, když na něj narazí obličej běžce. Kousne jej ten pes teď, či jej už nezajímá postava, která upadla - anebo přeběhne pes přes dítě a zanechá v něm dojem, že je nadosmrti skrz-naskrz poraženo? Za psy se objevují velcí černí muži v tričkách a pohupují ve svých rukou důtkami - i černí muži jsou neuvěřitelně rozhněvaní, rozhněvanější než psi, a o pádnosti jejich důtek nemůže být pochyb. Nestačilo by jen vyhnat odtud ty tři chlapce? Ale nevypadá to na nějaký problém. Černí muži praskají svými důtkami, jako by šlo o život či o smrt. Za nimi vyšel ven bílý muž a dívá se spolu s malým bílým chlapcem dolů z kopce. Slunce pořád krásně svítí, když se za bílým mužem vynoří bílá zeď.

Tři chlapci se opět sejdou a ptají se, co je horší: vrátit se zpátky - nebo jít domů.

Ayi Kwei Armah (Ghana)

LEPŠÍ MILOSRDNÝ SAMARITÁN

Tu šel milosrdný Samaritán podruhé do Jericha, našel druhého raněného a sebral jej podruhé. Šel potřetí, počtvrté, popáté stejnou cestou a pokaždé našel raněného. Šel páté a našel raněného. Šel potisící a našel potisící... A vždy na stejném místě. Když šel po 2 333. z Jeruzaléma do Jericha, pomyslel si pro sebe: leží tam určitě zase jeden - a zakopl o něj... Přinesl pak, jako obvykle, obvyklou zásobu ze sedlové brašny a začal s obvyklou péčí tohoto nejnovějšího, 2 333. raněného přímo vzorně natírat mastí a obvazovat, aby jej nakonec - protože cvičení dělá mistra - jedním jediným pohybem přendal na osla... který také běžel okamžitě pryč, obvyklým směrem k příbytku. A tam také správně došel - osel s raněným... tentokrát jen ve dvou, bez Samaritána. Samaritán totiž zůstal v poušti, aby tam nejdřív vypátral lupičskou bandu... Když klopýtl o svého 2 333 raněného, náhle pochopil, že by lepším samaritánstvím bylo, zabývat se opatrně, avšak rázně lupičskou bandou, než dodatečně rozdělovat náplasti... Pamatoval si ten recept. Byl od té doby při stále menší a menší námaze stále lepším a ještě lepším Samaritánem.

Ernest Schnydrig

RYBA A HLAD

Žil kdysi jeden člověk, jemuž kručelo v břiše hladu tak, že si jeho sousedi mysleli, že se blíží bouřka. Mimoto je tím rušil každou noc ve spaní. Aby měli v noci klid, rozhodli se dát mu na zahánání hladu velkou rybu. Ten člověk pak chtivě snědl nabízené jídlo a upadl do hlubokého, klidného spánku. Také sousedi mohli v klidu usnout. Avšak následujícího dne bylo kručení slyšet zas, ještě silněji, než kdy předtím. A opět mu dali rybu. Jeho hlad se hned utišil a zavládl klid. A tak to šlo po mnoho let, až jednoho dne řeklo dítě ze sousedství: "To je přece tak nerozumné - každý den dáváme sousedovi rybu na zahánání hladu. Kdybychom ho však naučili rybařit, potom by se mohl starat o své jídlo sám a nemusel by již nikdy trpět hladu."

Udělalí, co dítě řeklo, a od té doby mohli všichni včetně hladového souseda jít spát s dobře naplněným žaludkem. Každý se mohl dobře vyspat, nikoho už hlad netrápil.

(převyprávěno z vlámštiny)

ČISTIČ BOT

Muž seděl, trochu unaven z dlouhé cesty orientálním městem, na lavičce u kraje zaprášené silnice a odpočíval. Tu se k němu s úsměvem přiblížil čistič bot, ukázal na svou bedničku, kterou nesl pod paží a řekl: "Vaše boty vypadají na to, abych si je vzal do práce. Rád bych je pořádně vyleštil."

"Není to nutné," odpověděl muž na lavičce. "Přece by se zase brzy ušpinily."

"Nabízím vám přátelsky své služby," odpověděl čistič bot. "Udělám Vám dokonce slevu."

Muž zavrtěl nevrle hlavou. "Nechtěl bych, abyste přede mnou klečel v prachu, rozumíte?"

A proč ne? Nic mi to neudělá."

"Mně ano."

"To mi musíte vysvětlit," zaprosil čistič bot.

Muž se chtěl nevrle odvrátit, jeho pohled se však setkal s tázavýma očima čističe, jenž se před ním posadil do dřepu a nepozorovaně začal rozkládat svoji bedýnku.

"Vaše práce má v sobě něco.... něco ponižujícího, rozumíte?"

"Jak to?"

"Sedíte přede mnou v prachu... Nechci, aby se někdo tak ponižoval, pokoroval. To vás není hodno."

Čistič bot přestal rozkládat bedýnku a zdvihl hrdě hlavu.

"Proč mne urážíte? neponižuji se, a také se ani nepokořuji. Že před vámi klečím v prachu, to není hanba. Nebo si myslíte ..."

"Ne, ne, tak to nesmíte vidět," pokoušel se muž uhodnout. "Nechtěl bych, abyste se kvůli mě lopotil s mýma nohama, chápete? S nohama, rozumějte dobře, ve špíně tak úplně dole. Nejsem žádný pán a vy nejste sluha."

"Kdybych byl holičem," odpověděl čistič bot pevným hlasem, "lopotil bych se s Vaší hlavou. Každá práce má svou vlastní námahu a trápení. Má však také svoji vlastní čest. Je úplně jedno, kde ji provádíte."

"Obávám se, že mi nerozumíte," vzdychl muž na lavičce. "Nechtěl jsem vás urazit, naopak uchovat vaši čest a vy mi pořád nerozumíte."

Čistič bot začal opět skládat svoji bedýnku. "Zachovám svou čest, i když vám čistím boty, protože moje služba je čestná. Vy se však nad touhle prací pohoršujete, protože je podle vás trapná."

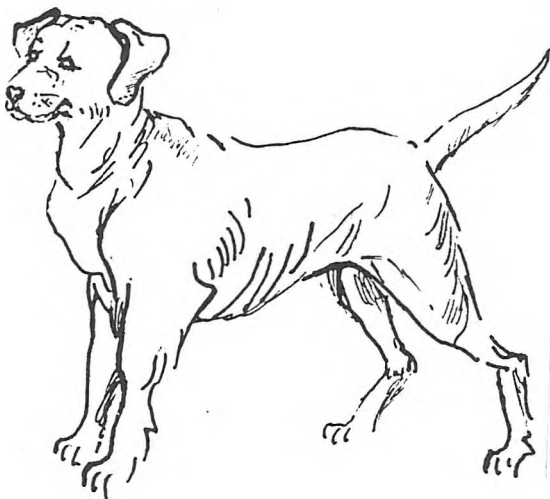
"Přesně tak," zvolal muž na lavičce. "Teď jste mě konečně pochopil. Nechtěl bych to, rozumíte? Kvůli vám."

Čistič bot se na okamžik odmlčel a podíval se smutně na muže, se kterým si povídal.

"Tahle bedýnka," řekl nakonec a položil svou levou ruku láskyplně na držadlo, "je moje svoboda. A protože jsem svobodný, mám svou hrdost. Vy jste se mě však neustále pokoušel urazit. Vím, že neúmyslně. Ale - promiňte, prosím - z hlouposti. Musíte pochopit, že i ta nejmenší služba má svou čest a svoji dokonalost. Promiňte, pane, ale teď bych vám vaše boty nemohl vyčistit, ani kdybyste mne o to prosil."

A zdvihl se, dal si svou bedýnku pod paži a po lehké úkloně se vzdálil.

Herman Multhaupt

TAK MNOHO SE PLÝTVÁ

Jednoho dne mne zachvátilo rozčilení.

Athény

Londýn

Rotterdam

Mnichov

Paříž

Tolik pokladů a stěží se využijí!

Tolik obchodních domů, vždy plných v době, kdy hladomor ničí celé národy!

Ano, to mne rozhněvalo, hluboce to mnou otřásl.

Tolik lidské energie se nevyužije!

Tolik lidských činností leží ladem!

Je skličující slyšet o lékařích, kteří prohlížejí nemocné jen několik hodin denně, protože mají jen málo pacientů, zatímco kdesi hynou lidské bytosti kvůli nedostatku lékařů.

Tolik peněz je vyplýváno na kočky, psy, módu, tabák...

To mne tísnilo a hluboce trápilo.

Měl jsem dojem, že se člověk nachází na scesti. Pracujeme tak málo a lichotíme si, že jsme toho podnikli hodně. Neužitečné spory vrhají národy do neklidu a to v době, kdy se člověk chlubí, že je civilizovaný. Falešné úmluvy naplňují srdce trpaslíků pýchou.

Michel Kayoya (Burundi)

TŘI BRATŘI A SPÁNEK

Zemřel starý sedlák a jeho oba nejstarší synové se o nic nepostarali, jen ten nejmladší zůstal a seděl plačky celou noc u smrtelné postele. Teprve, když vyšlo slunce, vyčerpaně usnul.

Když jej bratři ráno našli spícího se slzami v očích, řekli si: "Tím líp, když spí, můžeme si rozdělit dědictví mezi sebou."

Byli tak chtiví a necitelní, že se radovali, že podvedli svého vlastního bratra.

Ten první si vzal dům a pole, ten druhý stáje a dobytek. A když procitl ten nejmladší, volali posměšně: "Spal jsi, zatímco jsme si dělili dědictví - podědíš tedy jediné spánek!"

Vesničtí obyvatelé byli udiveni, že nejmladší přijal tuto nespravedlnost bez slova. Vypadalo to, že se svým bratrům dokonce tajně vysmívá.

Zatímco se bratři pustili do každodenní práce na poli a ve stáji, položil se do stínu a spal dál. Bylo horko a bratři museli těžce pracovat - chyběla jim

přece pomoc otce a bratra. Večer rychle snědli nějaké to sousto a pak klesli - ten první v komoře a ten druhý venku ve stáji u dobytka na svá lůžka smrtelně unaveni.

Když nejmladší bratr v komoře usnul, byl náhle probuzen hlasitým voláním: "Probud se! Probud se! Spánek jsem zdědil jen já" Probuzený se vztekle obrátil, ale vždy, když chtěl usnout, zavolal nejmladší bratr: "Probud se! Probud se! Spánek patří jen mně!"

A právě tak se vedlo i druhému bratrovi. Když příští noc ležel na pastvině, také jej probudil hlas: "Vstávej, vstávej, spánek patří pouze mně!" A tak to šlo po mnoho dní. Nejmladší nepracoval, ve dne spal a v noci nenechával své unavené bratry na pokoji. Stále bylo slyšet jeho volání: "Spánek patří jen mně!"

Všichni obyvatelé vesnice byli na straně nejmladšího. "Tak to dopadá, když se pohrdá spánkem," říkali si, " to je spravedlivý trest pro ty zloduchy."

Nakonec se bratři tak unavili, že už nemohli pracovat. Tu přišli ke starostovi vesnice, aby si postěžovali a ten jim nařídil, aby co nejrychleji vše ještě jednou spravedlivě rozdělili. Této dobré rady museli uposlechnout, jinak by přišli o celé dědictví. V Africe se však vypravuje jejich příběh až do dnešních dnů.

pohádka z Afriky

VZHLEDEM KE SMRTI

Na nebi nad domem létá každodenně párek fantastických papoušků vstříc zvláštní temnotě. Jejich krákorání se sráží nad námi. Rozčilení zeleného ptáka v našem domě pomalu utichá. V těchto dnech se jen dívá se zdviženou hlavou, neodpovídá. Jen obě jeho tmavozelená křídla strnou, na mosazném pohyblivém bidýlku se v těchto dnech pohybuje nanejvýš opatrně. Na noze má lesklý řetízek.

Sandipan Chattopadhyay (Indie)

KVĚTINA

Škola. Květina. Květina. Škola.

Všechno šlo velmi dobře, ale jednoho dne přišel do třídy Godofredo. Omluvil se a šel k doně Cecílii Paimové, aby jí něco řekl. Viděl jsem jen, že ukazoval na květinu, která stála ve sklenici. Pak zas vyšel. Smutně se na mě podívala.

Po hodině na mne zavolala:

"Chtěla bych s tebou něco projednat, Sesé. Počkej chvíli."

Hrabala se ve své aktovce a nepřestávala s tím a nepřestávala. Bylo vidět, že neměla vůbec žádnou chuť se mnou mluvit a že se pokoušela dodat si tím odvahy. Nakonec ze sebe vyrazila:

"Godofredo mi o tobě vyprávěl něco hodně ošklivého, Sesé, je to pravda?"

Přikývl jsem:

"To s tou kytkou?" "Ano."

"Jak to děláš?"

"Vstanu ráno o něco dřív a pak jdu ještě kolem Sergiovy zahrady. Když je zahradní branka jen přivřena, vběhnu rychle dovnitř a vezmu si květinu. Je jich tam tolik, že to vůbec není vidět."

"Ano, ale není to správné. Nesmíš to dělat. To už není žádné brání, to je už skoro krádež."

"Ne ne, doňo Cecílie. Nepatří svět Bohu? Nepatří všechno na světě Bohu? Pak patří Bohu také květiny..."

Byla ohromena mou logikou.

"Může se to brát jen takhle. Doma nemáme žádné květiny. Květiny jsou drahé... a nechtěl bych, aby sklenice na vašem stole byla pořád prázdná."

Polkla.

"Nedáváte mi někdy peníze, abych si mohl koupit koblihu?"

"Dávala bych ti je každý den, ale ty běžíš často tak rychle pryč..."

"Nemohl bych to také pokaždé přijmout..."

"Proč?"

"Protože je tady ještě mnoho jiných chudých dětí, které nemají s sebou také žádnou svačinu."

Vytáhla svůj kapesník a utřela si oči.

"Znáte přece tu "malou sovu", ne?"

Kdo je to "malá sova"?

"Ta černá holčička, co je tak malá jako já, její matka jí pořád dělá z vlasů malé culíky a zavazuje je na mašle."

"Už vím. Dorotilie."

"Ano, tu myslím. Dorotilie je mnohem chudší než já. A ostatní děvčata si s ní nehrajou, protože je tak černá a tak chudá. Proto tam stojí pořád sama. O tu koblihu, kterou mi dáváte, se dělím s ní."

Tentokrát si podržela svůj kapesník na nose dlouho.

"Snad by jste jí mohla někdy darovat místo mne. Její matka je pradlena a má dvanáct dětí. Všechny jsou ještě malé, moje babička jí dává každou sobotu trochu rýže a fazolí, aby jí pomohla. A já se dělím s Dorotilií o koblihy, protože nás maminka naučila, že se musíme o svou chudobu vždycky dělit s tím, kdo je ještě chudší než my."

Slzy jí stouply do očí.

"Nechtěl bych, abyste plakala. Slibuji, že už nebudu brát žádné květiny a zůstanu pořád pilným žákem."

"To není tím, Sesé. Pojď sem."

Vzala mé ruce do svých.

"Slibíš mi to, protože máš dobré srdce, Sesé."

"Slibuji to, ale nechci vám nic předstírat, nemám dobré srdce. Říkáte to jen proto, že nevíte, jaký jsem doma."

"To je jedno. Pro mne jsi jednička. Od nynějška bych chtěla, abys mi už nenosil žádné květiny. Nanejvýš, když je dostaneš darem. Slibuješ mi to?"

"Ano, ale ta sklenice - zůstane teď již pořád prázdná?"

"Ta sklenice nemůže už nikdy zůstat prázdná. Když se na ni podívám, uvidím v ní vždycky tu nejkrásnější květinu. A pak si pomyslím. Tuhle květinu mi daroval můj nejlepší žák. Dobré co?"

Smála se. Pak pustila mé ruce a řekla přátelsky: "Teď můžeš jít, můj milý....."

José Mauro de Vascontelos

HOST JAKO DAR

Seděli jsme sami a mezi námi se kouřilo z posledních šálků kávy. Venku již čekala loď. Venku čekal zářivý den, bílé slunce, bílé město. Ale zde, v domě mého hostitele, bylo šero jako ve všech arabských domech. Čtrnáct dní jsem byl v tomto domě.

Všechno mi patřilo: služebnictvo, drahocenné knihy, malý vnitřní dvůr s fontánou, auto a především sám domácí pán, který zde byl vždy, když jsem chtěl, a vždy tu nebyl, když jsem nechtěl. A nyní ležel mezi námi, zabalen do hedvábí, drahocenný starý svazek Koránu, který jsem často držival v rukou. Jako dárek na rozloučenou tu ležel, a já byl kompletní.

Nemohl jsem říci: "Ale ne, to je příliš mnoho!" Nebo "okrádáte se!" Nebo co se ještě jinak říká v pošetilých planých frázích Evropy: nepříslušelo by to ceně toho dárku. Ale napadlo mi, že se nikdy v životě nebudu moci revanšovat ani za Korán, ani za pohostinnost. Nikdy by se nedalo očekávat, že mne doma navštíví Arab a nic by se v evropském světě nenašlo, co by mu udělalo radost, nebo co by nevrhlo jako cizorodého do uzavřeného světa jeho domu.

"Cítím se zahanben," řekl jsem. "Čtrnáct dnů jste mi četl z očí každé přání. Vlastně bych musel..."

Arab na mne pohlédl klidně a vážně. Dnes ráno se již půl hodiny modlil. Nevyrazil ze spánku do světa rychle a bezmyšlenkovitě. Přes ústa mu přešel jemný úsměv.

"Všechny Vaše věty, které začínají slovem 'vlastně', nemyslíte vážně." Pomyšlel jste si, že byste se "vlastně" musel revanšovat. Znáám vaše zvyky. Vy můžete jíst cizí pečenou husu s dobrým svědomím jen tehdy, když kytice květin, kterou jste přinesli, vězí ve váze domácí paní. A když pak zase vaši přátelé přijdou k vám, pak jim také musíte dát teplou večeři. A s některými lidmi byste se nemohli stýkat, protože byste se jim nemohli pořádně revanšovat."

"Ale prosím vás, kytice je přece jen zdvořilostní gesto. Má znamenat: dal jste si kvůli mně tolik práce, zanechám Vám proto v bytě malou ozdobu. Každý člověk má potřebu poděkovat za prokázané dobrodiní." "Milý příteli," řekl Arab. "Nemáte zač děkovat. Já jsem tím, kdo vám děkuje, že jste ke mně přišel. My Arabové věříme, že host je největší dar, který může Alláh někomu dát. Víte-li pak, co jste učinil pro mne a pro můj dům? Přišel jste sem a okamžitě bylo v tomto domě jiné ovzduší. Unavil se už ten vzduch. Když se tak zůstává navzájem mezi sebou, člověk je nedbalý a líný. Host je svěží vítr, dává křídla, pobízí, nechává život v domě proudit čileji."

H.G. Schweiger

CHUDÝ ŽEBRÁK

V jedné noclehárně byl rabín Susja považován jedním zámožně vyhlížejícím neznámým za chudása a jako s takovým s ním nakládali. Později ten boháč zjistil, s kým měl co do činění a přispěchal, trápen výčitkami svědomí: "Promiň mi, rabíne, jinak nenajdu již nikdy odpočinek a klid." Nato se rabín Susja na něj usmál a potřásl hlavou: "Proč prosíš Susju, aby ti prominul? Ty jsi mi nic neudělal! Neurazil jsi Susju, ale nějakého chudého žebračka: jdi ven a pros všude žebračky o odpuštění."

Elie Wiesel

CO PROTI TOMU UČINIL BŮH?

Bajka arabského mystika Sa'dího:

Cestou v lese uviděl muž lišku, která ztratila nohy. Divil se, jak to zvíře mohlo přežít. Pak spatřil tygra s ulovenou zvěří. Tygr se dosyta nažral a přenechal zbytek lišce.

Příštího dne nakrmil Bůh lišku opět prostřednictvím téhož tygra. Muž byl ohromen velkou Boží dobrotou a řekl si: "Také já budu odpočívat v koutě a plně důvěřovat Pánu a on mne opatří vším nezbytným."

Strávil tak mnoho dní, ale nic se neudálo a ten ubohý muž byl již blízek smrti, když uslyšel hlas: "Ty tam, na špatné cestě, otevři oči před pravdou. Následuj příkladu tygra a neber si již za vzor postiženou lišku."

Na cestě potkal malé promrzlé děvčátko, třesoucí se v tenkých šatech bez naděje, že dostane něco teplého k jídlu. Rozzlobil se a řekl Bohu: "Jak to můžeš dopustit? Proč proti tomu nic neděláš?"

Nějakou dobu Bůh nic neříkal, ale v noci odpověděl zcela znenadání: "Už jsem něco proti tomu učinil. Stvořil jsem tě."

Anthony de Mello

JEDU V POHODLNÉM VOZE

Jedu v pohodlném voze

Po namoklé venkovské silnici

Spatřil jsem za soumraku otrhaného člověka

Jak dává znamení, hluboce se ukláněje, abych jej vzal s sebou.

Měl jsem střechu a měl jsem místo a jel jsem kolem

A slyšel jsem, jak říkám mrzutým hlasem:

Ne

Nemohu vzít s sebou nikoho.

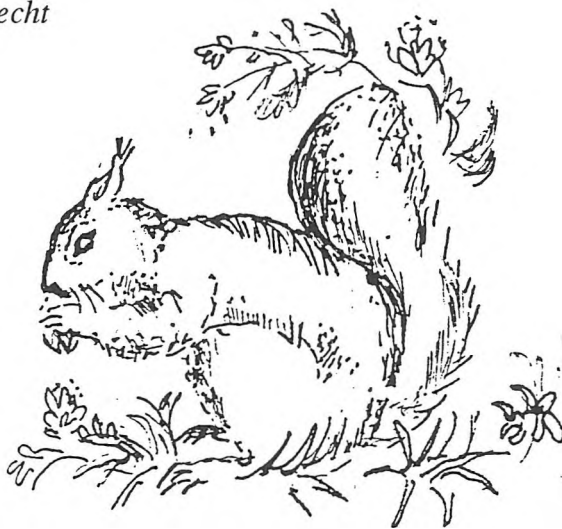
Byl jsem již daleko vpředu, snad jednu celodenní cestu

Když jsem se náhle vyděsil tímto vlastním hlasem

Tímto svým jednáním a tímto

Celým světem

Bertold Brecht

DÍLNA

Moji synové, říká pan Fahrenkamp, jsou dost skoupí na slovo. Ptám se na to i ono, nejsem žádný nelida, zajímá mě, co si mládež myslí, konečně, byl jsem sám také jednou mladý. Jak má podle vašeho názoru vypadat budoucnost, ptám se a nedostávám žádnou odpověď: buď to moji synové nevědí, nebo to nechtějí říct. Musí to zůstat "v proudu", tak říkajíc v řece bez břehů, jde mi to na nervy, otevřeně řečeno. O tom, co už nemá být, se vyjadřují mí synové otevřeněji, také o tom, kdo už nemá být - učitelé, soudce, zaměstnavatel - všechno lidé, kteří vybudovali náš stát, z největší části demokratického smýšlení, jak se klidně může tvrdit, a to je teď ten vděk. Je to krásné a dobré, říkají moji synové, ale vy jsou něco opomněli, říkají mí synové a jdou dolů do dílny, kterou jsem jim krátce před tím dal zařídít. Co tam vyvádějí, nevím. Moje žena si myslí, že tam něco kutí na vánoce.

Maria Luisa Kaschnitzová

TRPASLÍCI NA STROMĚ

V létě přicházeli trpaslíci častěji z hor do údolí a pomáhali lidem, kteří tam pracovali, nebo jen přihlíželi jak sekáči kosí sena. Pak se posadili, úplně spokojeně, na dlouhou a silnou větev jednoho javoru do stinného loubí. Jednou však přišli zlí lidé a nařízli v noci větev, takže už držela na kmeni jen slabě, a když se ti bezelstní tvorové na ni ráno posadili, praskla pod nimi úplně; trpaslíci se zřítili na zem, lidé se jim vysmívali. Trpaslíci se konečně rozhněvali a zvolali:

"Ó, jak je nebe vysoké, tak i lidská špatnost je velká! Dnes naposled a už nikdy víc!"

Drželi slovo a už se v té zemi nikdy neukázali!

bratři Grimmové

LŽÍCE

Rabín přišel k Bohu: "Pane, chtěl bych spatřit peklo a také nebe."

"Vezmi si s sebou jako průvodce Eliáše", řekl Tvůrce, "ukáže ti obojí."

Prorok vzal rabína za ruku. Zavedl jej do velké místnosti. Kolem dokola byli lidé s dlouhými lžícemi. Uprostřed vřel na ohni hrnc chutného jídla. Lidé však vypadali velice hladově, pobledle, uboze. Nebylo divu: měli příliš dlouhé lžíce. Nemohli je donést k ústům. To skvělé jídlo se nedalo ochutnat.

Oba vyšli ven. "Co to bylo za zvláštní místnost?", zeptal se rabín proroka. "Peklo," zněla odpověď.

Vstoupili do druhé místnosti. Vše tam bylo stejné jako v té první. Kolem dokola lidé s dlouhými lžícemi. Uprostřed vřel na ohni kotel s chutným jídlem. Všichni si z něj nabírali svými dlouhými lžícemi. Ale narozdíl od první místnosti vypadali tihle lidé zdravě, sytě a šťastně.

"Jak to?" Rabín se podíval pozorněji. A tu uviděl příčinu: tihle lidé si strkali navzájem lžíce do úst. Dávali jeden druhému jíst. Tu rabín poznal, kde je.

ruská pohádka

CENA JEDNOHO CHLEBA

Nedávno provedl jeden anglický novinář velice poučný test: koupil jedenapůl-kilový bochník chleba a postavil se s ním na roh frekventovaných ulic různých měst. Vyzýval kolemjdoucí, aby za tento chléb pracovali jednu hodinu.

Jeho výsledky:

V Hamburku se mu vysmáli.

V New Yorku byl zatčen policíí.

V africké Nigérii bylo několik osob svolných pracovat za tento chléb tři hodiny.

V indickém New Delhi se rychle shromáždilo několik stovek lidí a všichni chtěli za tento chléb pracovat celý den...

ZÁZRAK S KÁVOU

Nadbytku musí člověk prostě otevřít dveře. To se mi poprvé potvrdilo během války.

V září 1940 jsem utekla se svou rodinou do Lyonu: tam jsem potkala majitele jedné novinářské firmy, s níž jsem měla pracovní občas co do činění. Řekl mi: "Opouštím Francii. Nechcete ode mne odkoupit pět kilo kávy, kterou ještě mám?"

Cena byla nízká a já to přijala. Okamžitě začala káva v bytě, který jsem šťastně našla na náměstí Bellecour, téci proudem pro všechny mé známé. Do domu mi nakonec přišla i skupina herců... Byla jsem nadšena. Někteří mi však říkali:

"Plýtváte kávou jako v mírových dobách. Neudělala byste lépe, kdybyste si jí šetřila a používala ji pro sebe?"

K čemu by to bylo dobré? Každá zásoba je jednou u konce, přátelství však ne. Měla bych svou kávu pít tajně? Žili jsme v době, kdy malý paprsek světla znamenal velmi mnoho. Měla bych snad váhat dělat lidem radost?

Nyní jsem po celou válku netrpěla nedostatkem kávy a nepotřebovala jsem jí kupovat na černém trhu. Když se těch pět kilo chýlilo ke konci, poslali mi kávu ze Švýcarska. A pak to bylo pořád veselejší: dostávala jsem kávu odevšad - z Argentiny, z Chile, ze Španělska. Když už Španělé žádnou kávu neměli, pak z Mexika a Brazílie... Bylo to jako olej vdovy ze Sarepta. Vzala vše, co ještě měla, aby z toho připravila malý chléb pro proroka Eliáše, a "od toho dne," jak říká bible, "mouka ve skřínce a olej ve džbánů nikdy nedošly." Když jsme si po osvobození mysleli, že je náš velký nedostatek u konce, chyběla ještě pořád káva - pouze u mne ne. Jednou ráno mi však řekli:

"Je tu ještě káva na snídani. Ale pak už žádnou nemáme..."

Vyšla jsem ven. Domovnice mne uviděla a volala:

"Máte tu balík!"

Dala mi jutový pytel, naplněný z poloviny. Cítila jsem zrna. Podívala jsem se na přivěšený lístek. Odesílatel byl neznámý. Místo původu: Castelnau-dary.

Začala jsem se smát: "Když si člověk sáhne na ten pytel, mohl by si myslet, že je to káva. Ale protože pochází z kraje Cassouletu, jsou v něm určité bílé fazole.

Bylo to pět kilogramů nepražené kávy. Číslem pět se uzavřel kruh. Dopis mi vysvětloval, že jedna stará čtenářka časopisu Marie-Claire poslala ze Saigonu přítelkyni deset kilo kávy a uložila jí, aby mi předala polovinu...

Tato žena mi dokázala jako všichni ostatní, kteří se účastnili toho kávového zázraku, pro mne tak těžko pochopitelnou skutečnost, že člověk cosi přijímá, zatímco něco dává. A za to jí děkuji především.

Marcelle Auclairová

JACÍ JSOU LIDÉ?

U cesty do města seděl starý muž. Přišel k němu jakýsi cizinec a ptal se: "Jací jsou lidé v tomhle městě?"

"A jací byli tam, kde jste byl naposledy?" řekl stařec.

"Skvělí. Cítil jsem se tam velmi dobře. Byli přátelští, velkorysí a okamžitě připravení pomoci."

"Podobní budou také tady."

Pak přišel ke starci jiný cizinec. "Jací jsou lidé v tomhle městě?" zeptal se.

"A jací byli tam, kde jste byl naposledy?" zněla starcova otázka.

"Příšerní. Byli sprostí, nepřátelští, nikdo tam druhému nepomohl."

"Bojím se, že takoví budou zde také."

PŘEDSUDKY MEZINÁRODNĚ

V jedné zábavné knize o cizích jazycích jsem našel několik názorných příkladů, které ukazují, jak si v řeči každý národ podsouvá nepřátelská hodnocení jiných národů.

To, co se v Německu nazývá "francouzskou nemocí", tomu se ve Francii říká nemoc "neapolská" a v Rusku "německá nemoc". Kdo se v Německu loučí "francouzsky", loučí se ve Francii "jako Angličan".

Zlobí-li se Němec kvůli nepořádku a šlendriánu, pak mluví o "polském hospodářství", a když se mu nějaká věc zdá být zvláštní, připadá mu jako "španělská".

Když se někdo vyjadřuje nesrozumitelně, říká Američan, že je to pro něj "řečtina", pro Rusy a Němce je to "čínština", Francouz vysvětluje, že to je pro něj hebrejščina a Poláci mluví o "tureckém kázání".

"Každý národ," píše Noah Jacobs, autor knihy, "spojuje s cizími národy množství nepřijemných a protivných vlastností. Hovorový výraz Japonců pro slovo "cizinec" znamená doslova: "páchnout po cizích vlasech". V Československu je rozšířeno označení "uher" pro Maďara. Švábi, jakožto hmyz, se nazývají v Rakousku, Maďarsku a Severním Německu "švábové", ve východním Německu "rusové", v jižním Německu, Polsku a Rusku jsou to "prusové" a v západním Německu "francouzi".

Lidový název pro veš je ve Francii "španěl" a někteří Italové mají na mysli latrínu, říkají-li "angličan", V Československu pije pijan "jako Holanďan", alkoholik v Holandsku naproti tomu "chlastá jako Polák". Kdo se ve Španělsku dře za málo peněz, "pracuje jako Angličan", a Němec, chtějící něčeho dosáhnout falešným předstíráním, "si hraje na Turka".

MOJI PŘÁTELE

Dva muži seděli pospolu. Jeden se zeptal toho druhého:

"Jsou Američané sympatičtí?"

"Ne," odpověděl druhý muž důrazně.

"Jsou vám sympatičtí Francouzi?" chtěl vědět ten první.

"Ne," odvětil ten druhý se stejnou rozhodností.

"Tak Angličané?"

"Ne."

"A co Rusové?"

"Ne."

"Němci?"

"Ne."

Chvilí bylo ticho. První muž zvedl svou sklenici k ústům a zeptal se naposledy: "Tak kdo je vám vlastně sympatický?"

Odpověď přišla bez váhání.

"Moji přátelé.

Louis Bromfield

ČERNOCH

Pozdě večer přišel do jednoho hotelu v Americe jeden pán s přáteli. Všechny pokoje byly obsazeny. Kromě jediného, ale tam už spal negr, jsme v Americe. Pán si přesto ten pokoj vzal, bylo to jen na jednu noc, brzy ráno musel na vlak. Důtklivě proto nakázal sluhovi, aby ho budil nejen klepáním na dveře, ale i rovnou u postele, a sice u té správné, ne u té toho černocho. V noci pak do sebe lil s přáteli všechno možné a tak úspěšně, že jej ostatní, dříve než ho dotáhli do pokoje, natřeli sazemi, a on to vůbec nezpozoroval. Jakmile ho pak sluha vzbudil, spěchal ten člověk na nádraží, do vlaku a do umývárny, aby se umyl. Tam se uviděl v zrcadle a zařval:" Tak teď ten pitomec přece jenom vzbudil negra."

Tahle historka se dá vyprávět také jinak, směřuje však ke stejné věci. Nezaspal ten muž? Jistě, a nebyl zároveň nikdy bdělejší než v tom okamžiku. Tak neurčitá blízkost k němu samému i obvyklá bělost spadly s těla jako šaty, v nichž jinak - i když zcela příjemně - vězel. Běloši vypadají většinou jako karikatury sebe samých: nic na nich nesedí, život je špatný krejčí. S černocho by ovšem spadly jeho šaty ještě více, kdyby se na sebe pořádně podíval.

Ernst Bloch

HISTORKA S KLADIVEM

Jeden muž chtěl pověsit obraz. Měl hřebík, ne však kladivo. Soused ho měl. Muž se tedy rozhodl zajít k němu a vypůjčit si ho. Tu jej však přepadly pochybnosti: Co když mi soused to kladivo nebude chtít půjčit? Už včera mne zdravil jen tak nakvap. Snad spěchal. Ale snad byl ten spěch jen předstíraný, má možná něco proti mně. A co? Nic jsem mu neudělal; něco si namlouvá. Kdyby si někdo chtěl ode mne půjčit náradí, okamžitě bych mu ho dal. A proč on ne? Jak může člověk bližnímu odmítnout tak jednoduchou laskavost? Dneska lidé jako tenhle chlap otravují ostatním život. A pak si ještě namlouvá, že prý jsem na něj odkázán. Jen protože má kladivo. Teď už mi to skutečně stačí. A tak se žene na druhou stranu ulice, zvoní, soused otvírá, dříve než

však stačí říci "dobrý den", zakřičí na něj náš muž: "Nechte si své kladivo, by hulváte!"

Paul Watzlawick

PRASEČINA

Osel potkal na ulici plačící prasátko. "Proč pláčeš?" zeptal se účastně.

"Jak nemám plakat," odpovědělo prasátko, "když lidé nadávají, neustále používají mé jméno. Když někdo udělá něco špatného, řekne se: je to prase. Když někdo někoho podvede, řekne se: je to prase. Když je někde špína a nepořádek, řekne se: to je ale prasečina."

Osel dlouho přemýšlel a pak řekl soucitně: "Ano, je to skutečně prasečina."

Paul Alverdes

Legends o sv. Františkovi a sv. Jiří

MALÁ LEGENDA O SVATÉM FRANTIŠKOVĚ

Občas smějí svatí opustit nebe, aby plnili na zemi nějaký úkol. Pak jdou k těm, které měli zvláště rádi, když ještě zde dole putovali.

Jednou nastoupil svatý František opět takovou pozemskou pouť. Jeho cesta vedla osamělou krajinou, jejíž ráz určovala písčité vřesoviště a borové lesy. Tmavé jalovcové keře se skláněly ke kmenům vysokých stromů, na okrajích cest kvetly malé zvonky a voněl tymián. Jak tam tak svatý krácel ve své hnědé mnišské kutně, vypadal v této odlehle krajině jak osamělý poutník, a lidé v zapomenutých vesnicích, jimiž procházel, se po něm údiveně dívali.

Jen jeden otevřel ústa - byl to starý ovčák, jenž pásal své stádo na louce, po straně přerušené lesem. Nosil starý hnědý plášť a v ruce držel silnou hůl, a protože bylo jeho oblečení trochu podobné tomu světcovu, pomyslel si, že by tenhle mohl být také ovčák. Zeptal se: "Kam jdeš?" Svatý však odpověděl pouze: "Vřesovištěm."

"Máš asi nějaký cíl?" ptal se ovčák dále.

"Jdu ke zvířatům, která mne potřebují," řekl světec.

Ovčákovi se tato odpověď zdála podivná. Přišel trochu blíže a uviděl ke svému překvapení, že se na cizincově rameni usadila malá sýkorka a že jej obletuje několik ptáků. "Ty jsi ptáček?" zeptal se ovčák. Světec však pouze pozvedl zrak, usmál se na něj a z jeho očí zazářilo takové světlo, že se ovčák náhle za svou otázku zastyděl. "Snad," řekl, "hledáš psa, který se tady v lesích zaběhl? Je tak zdivočelý, že se už nedá nikým chytit."

"Ne," odpověděl svatý, "ten pes mne už nepotřebuje, jeho pán z města se ho dnes vypravil hledat. Přivedl jsem psa na jeho stopu a nyní se už oba brzy najdou."

"Nebo," ptal se ovčák dále, "chceš osvobodit srnce, který se chytl do pytlácké smyčky?"

Ale světec odvětil: "Já jsem již hajnému ukázal cestu k tomu ubohému srnci. Právě jej vysvobozuje ze smyčky."

Zatímco mluvili, přišly ovce pomalu blíž, neustále okusující řídký trávník. Teď zvedla jedna ovce hlavu, rozhlédla se dokola bledýma očima, spatřila světce a náhle k němu přiběhla a přitulila se k němu. Za první ovci následovala druhá, a pak ještě jedna, a teď se přiblížilo rychlým během celé stádo. Každá z ovcí se snažila dostat co možná nejbliže ke světci.

Ovčák to pozoroval pln ohromení. "Pes je hned zažene zpátky," pomyslel si. Tu již také přiběhl ke stádu ovčácký pes, neodehnal však ovce pryč, ale odháněl je prudce stranou, až se mezi nimi objevilo trochu místa a on se dostal ke světci. Pak se před ním posadil a natáhl k němu oddané packy. "Co to znamená?" vzkřikl udiveně ovčák, "je to, jako by tě všichni znali!"

"Zvíře ví, kdo ho má rád," řekl svatý František, "lidé to často nevědí." Zdvihl nyní tiše ruku a řekl obrácen ke zvířatům: "To už stačí, jděte zpět na

svou pastvu." A všechny ovce a pes poslechly. "Zdá se mi, že si se zvířaty rozumíš," řekl ovčák. "Teď bych však už chtěl vědět, jaké zvíře hledáš tady v našich lesích, jsou tady jenom ptáci a taková malá havěť, co si jí člověk a ni nevšimne a rozšlápne ji."

Svatý František se postavil doprostřed cesty. Těžké povozy, co odtud během zimy odvážely dřevo, zde vyhloubily hluboké stopy. Z vyvýšeného okraje cesty se sem při každém kroku drotil světlý písek a padal do těchto kolejí. "Podívej se sem," řekl světec a ukázal na zem. Šplhal se tam malý brouk. Byl celý modrý, záda mu modrofialově svítila. Bylo vidět, jak se ten malý brouk marně namáhal vyškrábat se z hluboké koleje do výšky. Vždycky když se mu to trochu podařilo, udrolil se kousek jemného písku, a zvířátko znovu spadlo dolů.

"Vidíš ho?" zeptal se světec ovčáka. "Je to obyčejný brouk," řekl ovčák pohrdavě. Světec mlčky pozoroval to malé zvíře. Brouk učinil nový pokus dostat se z písčité jámy. Znovu se zřítíl a padl přitom na záda. Nyní zde ležel zcela bezmocně, zmitajícima se nožičkami nahoru. Tu se světec sehnul a obrátil toho malého brouka, takže stál znovu na nožičkách.

"Toho jsem hledal," řekl, "tohle malé neohrabané tělíčko by se nikdy nedostalo nahoru, písek by ho pohřbil, bídně by zahynulo." Nyní světec položil nekonečně láskyplným pohybem toho malého brouka do kvetoucí mateřídoušky na kraji lesa.

"Myslel jsem si, že je to obyčejný brouk," řekl ovčák udiven. "Je to Boží tvor," pravil svatý František, a opět jeho oči zazářily k ovčákovi tak, že tento bezděky klesl k zemi.

"Je to Boží tvor, a - ó, člověče - co jsi ty?" ....

Elizabeth von le Fort

VE STOPÁCH SVATÉHO FRANTIŠKA

Legenda vypravuje:

Jednoho dne - všude ležel vysoký sníh a z hor vanul sudený vítr - se svatý František vydal na cestu s jedním mladším bratrem.

Oba byli bosí, bez pokrývky hlavy, oblečení pouze do tenkého, prostého hábitu.

František šel napřed, bratr jej následoval, šli nazdařbůh.

Dlouho putovali beze slova. František kráčel spěšným krokem, nedával pozor, kam šlape jeho noha, hluboce pohroužen do jakéhosi tajemství božské lásky.

Mladého bratra to mrzelo stále více. Vítr řezavě profukoval jeho ošumělé roucho. Trásl se. Jeho chodidla byla ztuhlá jako ledové rampouchy. Kdyby

alespoň František řekl, k čemu je taková cesta dobrá, a věnoval mu přátelské slovo! Takto to bylo nesnesitelné.

Sotvaže si to pomyslel, zůstal František stát. Když jej zarmoucený bratr došel, řekl světec: "Bratře, nepomyslel jsem na to, že ti musí být velmi zima od bosých nohou ve vysokém sněhu. Stoupej do mých šlápějí, pak se ti půjde lépe."

Překvapen a udiven, že jeho skryté myšlenky byly známy svatému otci, učinil bratr, jak mu bylo přikázáno. Krok za krokem našlapoval do světcových stop a cítil, jako by z nich stoupalo příjemné teplo, které se rozlévalo jeho tělem jako oživující proud krve a osvěžovalo jej. Radostně nyní našel odvahu kráčet za svatým Františkem, pokud si to světec přál.

P. Quirinus van Alphen

LEGENDA O SVATÉM JIŘÍ

Byl strašný drak v zemi Silénské blízko Palestiny; ten bydlel v jezeře a občas vycházel ven a co našel, ať to byl člověk nebo zvíře, vše sežral. Když už nenašel nic v poli, šel k městu, a tam mu museli dávat žrát, neboť nikdo nedokázal snést jeho jedovatý dech. Když měl dost, odešel opět do jezera, ale jen do té doby, dokud opět nevyhladověl.

V tomtéž městě bylo hodně model, proto Bůh seslal na ně toto utrpení. Lidé se uradili, že budou dávat drakovi každého dne dvě ovce, že mu je položí k jezeru. A pokud tak činili, drak k městu nepřicházel a nechal lidi na pokoji. Když sežral všechnu dobytek, tu počali losovat, a na koho los připadl, ať byl chudý nebo bohatý, ten byl dán drakovi. Jednoho dne padl los také na královu jedinou dceru. Tu nařikal král a prosil, aby mu jeho dceru ponechali. Řekl: "Dám vám za to zlata a stříbra, kolik chcete".

To lid rozhněvalo: "Ztratili jsme své děti a přátele a ty si chceš své dítě ponechat?"

Když král uviděl, že to myslí vážně, prosil, aby mu nechali dceru ještě osm dní, dokud ji neopláče. Pak teprve ji chtěl dát drakovi. Osmého dne přišel lid v zástupu pod hrad a volal: "Vydej svou dceru nebo zemřeš ty sám!"

To bylo králi líto a pravil: "Ó běda, milá dcero, proč jsi se narodila, když tě musím poslat na smrt?" A přikázal, aby jí oblékli královské šaty a vyvedli ji ven. Rozloučili se potom spolu s velkým bédováním.

Panna šla sama k jezeru a čekala, až drak přijde, i plakala hořce. Tu přijel na koni svatý Jiří. Když uviděl pannu plakat, seskočil se svého oře a přistoupil k ní. A když spatřil její krásu, bylo mu jí líto, i zeptal se jí, proč se rmoutí. Pravila: "Pane, vsedněte ihned na svého koně a ujíždějte pryč, jinak jste ztracen se mnou!"

Tu svatý Jiří řekl: "Vznešená panno, řekněte mi, co se má s vámi stát."

Odpověděla mu: "Pane, musím zde zemřít, neboť mne předhodili drakovi, který brzy z vody vyjde, by mne pohltil. Proto odtud utkejte, je-li vám život milý."

Jiří řekl: "Jen ve mně mějte důvěru, chci vám pomoci ve jménu Božím!" Tu vyšel drak z vody a pannu poděsil. Avšak Jiří vskočil na svého koně, udělal před sebou kříž, vyrazil proti němu a srazil jej. Pak zavolal na pannu: "Vidíte, nestane se vám nic zlého! Teď vezměte svůj pás a vložte jej drakovi kolem krku, pak Bůh učiní mnoho zázraků lidem pro útěchu!"

Vzala tedy svůj pás, uvázala jej kol drakova krku a vedla ho do města; následoval ji jako poslušný pejsek. Lidé se však báli a utekli. Tu svatý Jiří zvolal: "Zůstaňte zde, neboť mne poslal Ježíš Kristus, abych vás draka zbavil! Proto uvěřte v Boha, přijměte křest a opusťte modly, protože jsou to zlí nepřátelé. Uděláte-li to, pak draka zabijí." Tu se lidé zaradovali a souhlasili s tím. Svatý Jiří potom draka probodl. Na to místo pak přivedli sto volů, kteří museli mrtvého draka vyvézt z města ven.

Poté svatý Jiří kázal lidem o Bohu a o křtu. Král byl rád, že má opět svou dceru a řekl svatému Jiří: "Dostalo se nám od tebe mnoho dobrého, proto chceme učinit, co chceš!" i dal mu mnoho zlata a stříbra. Ale Jiří řekl: "Chceš-li mi učiniti dobře, dej to chudým lidem ve městě, tím posloužíš Bohu." Tu nechal král vystavět chrám ke cti Panny Marie. A Bůh učinil znamení, že je to jeho matce milé: z oltáře vytryskl čistý pramen a ta voda měla takovou moc, že kdo byl nemocen a napil se jí, ihned se uzdravil. Tímto znamením se křesťanská víra ve městě velmi posílila.

Všichni velmi ctili svatého Jiřího, měli ho velmi rádi, vážili si ho a čemu je naučil, toho se drželi. Avšak ačkoliv jej prosili, aby u nich zůstal, rozloučil se s nimi, vytáhl do všech okolních zemí, všude pomáhal chudým a utlačovaným a šířil křesťanskou víru.

Richard Benz, podle "Zlaté legendy"

CO VÁS ČEKÁ A NEMINE!!!!!!!!!!!!

Vázané stavby - *První česká příručka o šmoudřehění provazů s kuličinou.*
Výroční zpráva o stavu roveringu v Čechách - *Základní informace o roveringu, kontakty a představení kmenů, výběr akcí, nápadník...*

Člověk a výtvarné dílo - L. Rusek - *O tvorbě a vnímání výtvarného umění.*
Chvály Zadní země - Míla Nevrlý - *Vzpomínky na psaní "Knihy o jizerských horách" spojené s úctou na Česko-saské Švýcarsko.*

JAK SI PŘEDPLATIT FONS??????????

Máte tři možnosti. Předplatit si celou produkci Fons, nebo pouze občasníky, či jen speciály. Nejmenší suma, kterou můžete poukázat je 60 Kč,-. Celá roční produkce se počítá nejvíce na 120,- Kč. Na každé zásilce najdete údaj, kolik peněz Vám z předplatného ještě zbývá. Bude-li se údaj blížit k nule, znamená to, že Vaše konto již bude vyčerpáno. Budete-li chltit dál občasník odebírat je nutno poslat další peníze. Sumu poukažte na konto: Roman Šantora, Tylova 889, 251 01 Říčany, číslo 1514131-504/0600, jako variabilní symbol uveďte své rodné číslo a do kolonky text své příjmení. Adresa peněžního ústavu: AGB Říčany, Masarykovo nám. 34, 251 01 Říčany. Nejlépe je poslat peníze přes jakoukoli pobočku AGB nebo přes jinou banku, samozřejmě můžete i počtoví poukázkou, ale ta nás připraví o část Vámi zaslanych peněz. O zaplacení předplatného informujte redakci. Informace by měla obsahovat tyto údaje: *jakou variantu chcete odebírat, rodné číslo!!! a přesnou adresu.*

FONS: občasník roverských kursů lesních škol, vydávaný nadací FONS

reg. zn. MK ČR 6833

redakční skupina:

Veronika Macháčková - Berda, Roman Šantora - Bobo, Marek Bárta

kontaktní adresa:

Veronika Macháčková - Berda

Nový lesík 1, 162 00 Praha 6,

tel: 02/35 19 107 fax: 02/24 102 248

Praha, září 1994, v počtu 500 výtisků

texty neprocházejí jazykovou úpravou, občasník není výdělečně činný.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha č.j.
330/93 - NP ze dne 4.3. 1993